

1 Golidia

(Da:i Sia: - 1 Corinthians; Modu - 1 Korinto;
Bisini - 1 Korin)

Hidadea Sia:

Bolo da Golidia dunuma meloa dedene iasi. Bolo da musa: Golidia moilai bai bagadega Gode Ea Hou olelebeba:le, lalegagui dunu da gilisili Yesu Ea fa:no bobogesu fi hamoi. Be Bolo da yolesili, asili, ogogosu hou amola giadofale olelesu hou da ilima doaga:i. Bolo ea meloa dedei, amo esoga Golidia da moilai bai bagade A:isia soge bagade amo ganodini dialu. Louma gamane da ili ouligisu. Golidia amo ganodini ilia bidi lasu hou bagohame hamosu. Iliia hou dawa:beba:le, ilia hahawane galu. Be wadela:i hou bagade galu amola ilia da a:silibu liligi bagohame ilima udigili nodone sia:ne gadosu. Bolo da Golidia sese amo ganodini afafasu hou, wadela:i uda lasu hou, uda lasu hou, Godema sia:ne gadomusa: gilisisu hou, Gode Ea A:silibu Hadigidafa Ea hahawane dogolegele iasu liligi amola da:i hodo wa:legadosu hou, amo huluane mogili ilia giadofale dawa:i ba:beba:le, hahamo-musa: dawa:i galu. Sia:alalo 13 da asigidafa hou ninima noga:le olelesa.

Sia: Dedei

- 1 Hidadea Sia:...Sia:alalo 1:1-9
- 2 Golidia Yesu Fa:no Bobogesu Fi ilia Afafasu Hou. Sia:alalo 1:10-4:21

- 3 Uda Lasu Hou amola sosogo Fi ilia
Hou...Sia:alalo 5:1-7:40
- 4 Yesu Gelesu Ea Fi Dunu da Eno Hame
Lalegagui Dunu Ba:ma:ne adi hamosala:
...Sia:alalo 8:1-11:1
- 5 Yesu Ea Fa:no Bobogesu Fi Hou
amola Nodone Sia:ne Gadosu Hou...Sia:alalo
11:2-14:40
- 6 Yesu Gelesu Ea Wa:legadoi Hou. Ea Fa:no
Bobogesu Dunu ilia Fa:no Wa:legadomu
Hou...Sia:alalo 15:1-58
- 7 Ilia Yesu Ea Fi Dunu Yudia Soge Ganodini
amo Fidima:ne Muni Imunusa:
Dawa:i...Sia:alalo 16:1-4
- 8 Asigi Sia: amola Sia: Dagosu...Sia:alalo 16:5-
24

1 Golidia

¹ Na da Bolo. Gode da hanaiba:le, E da na Yesu Gelesu Ea asunasi dunu hawa: hamomusa:gini ilegei dagoi. Na amola ninia fi dunu ea dio amo Sosodenese, ani amo meloa dedesa.

² *Dilia da Gode Ea fi dunu Golidia moilai bai bagade ganodini esala. Dilia da Yesu Gelesuma madelagiba:le, Gode Ea fi dunu esalebeba:le, Gode da dili Ea hadigi fi dunu hahamoma:ne, dilima wei dagoi. Dili amola dunu huluane soge huluane amo ganodini da Hina Gode Yesu Gelesu (ninia Hina Gode amola ilia:) amo Ea hou lalegaguiba:le, Ema nodone sia:ne gadosu dunu esala. Dili huluane dilima ania meloa dedene iasimusa: dawa:.

---

* 1:2: Asunasi Dunu Ilia Hou 18:1

³ Nini Ada Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu, dilima hahawane dogolegele hou amola olofosu hou ima:ne, na da Godema sia:ne gadosa.

Gode da Golidia Dunu Fidibiba:le, Bolo da Nodosa

⁴ Gode da dilima udigili hahawane dogolegele hou, Yesu Gelesu Ea hamoi liligi, amo dilima ia dagoiba:le, na da eso huluane Godema nodosa.

⁵ Dilia da Gelesuma madelagiba:le, bagade gagui dunu agoane ba:sa. Dilia da sia: adole iasu hou amola bagade dawa:su hou bagade gagusa.

⁶ Dilia dogo ganodini, Gelesu Ea sia: ida:iwane gala da ifa difi agoane sa:i dagoiba:le, ⁷ dilia da Yesu Gelesu Ea dunu huluane ba:ma:ne bu misunu eso ouesalebeba:le, Ea hahawane dogolegele olelei liligi huluanedafa lai dagoi. ⁸ Dilia Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea bu misunu eso amoga wadela:i hou amola ledó hamedei ba:ma:ne, Yesu da dili gasawane leloma:ne fidilaluma:mu.

⁹ Dilia Gode Eagofe Yesu Gelesu, ninia Hina Gode, Ema gousa:ma:ne, Gode da dilima misa:ne sia:i. Gode Ea hou da moloidafa.

Yesu Ea Fa:no Bobogesú Fi (Sese) da Afafasa

¹⁰ Na fi dunu! Na da ninia Hina Gode Yesu Gelesu Ea Dioba:le dili huluanema agoane sia:sa. Mae afafama:ne, sia: hisu hame be afadafa fawane sia:ma amola asigi dawa:su afadafa hamoma. ¹¹ Be na fi dunu! Galoui ea sosogo fi dunu da nama moloiwane olelei amane. Dilia fi amo ganodini sia:ga gegesu da gala ilia sia:i. ¹² †Bai agoane na sia:sa. Dunu afae da hisu,

---

† 1:12: Asunasi Dunu Iliá Hou 18:24

eno da hisu sia: hisu hisu sia:sa. Afae da amane sia:sa, “Na da Boloma fa:no bobogesa!” Eno da amane sia:sa, “Na da Abolosema fa:no bobogesa!” Eno da amane sia:sa, “Na da Bidama fa:no bobogesa!” Eno da amane sia:sa,” Na da Gelesuma fa:no bobogesa!” ¹³ Dilia adi dawa:bela:? Gelesu da fifili afafabela:? Bolo da dili gaga:ma:ne, bulufalegeiga bogobala:? Dilia da Boloma fa:no bobogema:ne, hanoga fane salibala:? Hame mabu!

¹⁴ ‡Na da Galisibase amola Ga:iase, ela fawane hanoga fane sanasi. Be na da eno ba:bodaise hame hamoiba:le, na da Godema nodosa. ¹⁵ Amaiba:le, dilia da nama fa:no bobogema:ne ba:bodaise hamoi, amo dunu ilia sia:mu da hamedei gala. ¹⁶ §(Dafawane! Na gogolei! Na da Sidifena:se amola ea sosogo fi hanoga fane sanasi. Be na da eno ba:bodaise hamobela:? Na gogolei.) ¹⁷ Gelesu da na ba:bodaise hawa: hamomusa:, hame asunasi. E da Gode Sia: Ida:iwane olelema:ne, na asunasi dagoi. Osobo bagade dunu ilia bagade dawa:su sia: mae dawa:le, be Gelesu Ea bulufalegeiga bogoi amo hou da gasa bagade, amo olelema:ne E da na asunasi dagoi.

Yesu Gelesu Ea Hou da Gode Ea Bagade Dawa:su amola Gode Ea Gasa Olelesa

¹⁸ Yesu Gelesu da bulufalegeiga bogoi, amo sia: Helo soge doaga:musa: logoga ahoabe dunu da gagaoui sia: agoane naba. Be ninia da dunu amo da Yesu Ea gaga:lala dunu, amo sia: da Gode Ea

---

‡ **1:14:** Asunasi Dunu Ilia Hou 18:8, 19:29; Louma 16:23

§ **1:16:** 1 Golidia 16:15

gasa ninima olelesa. ¹⁹ **Gode Sia: da agoane dedei diala,

“Na da bagade dawa:su dunu ilia dawa:su gugunufinisimu.

Na da sugulu hamoi dunu ilia dawa:digisu la:ididili ligisimu.”

²⁰ ††Amaiba:le, bagade dawa:su dunu, sugulu hamoi dunu amola sia: fofada:su bagade dawa:su dunu da wali hamedei agoane ba:sa. Gode Ea hamobeba:le, osobo bagade dunu bagade dawa:su hou da gagaoui hou agoai ba:sa.

²¹ Gode da dawa:sudafa gaguiba:le logo hamoi amane. Dunu ilisu asigi dawa:su amoga Gode Ea hou dawa:mu da hamedei. Ninia sia: da ‘gagaoui sia:’ dunu ilia dawa:lala. Be amo sia:ga, Gode da dafawaneyale dawa:su dunu gaga:ma:ne ilegei.

²² Yu dunu dafawaneyale dawa:ma:ne, ilia musa: hame ba:su dawa:digima:ne olelesu liligi hogosa. Galigi dunu dafawaneyale dawa:ma:ne, bagade dawa:su hou hogosa. ²³ Be ninia da hisu. Ninia da Yesu Gelesu osobo bagade dunu gaga:ma:ne bulufalegeiga bogoi, amo fawane olelesa. Yu dunu da amo sia: higale naba. Dienadaile dunu da amo sia: da gagaoui dawa:.

²⁴ Be eno dunu, Yu dunu amola Dienadaile dunu ilima Gode da misa:ne wele sia:i, ilia da amo sia: da Gelesu Ea hou olelesa dawa:. Bai E da Gode Ea gasa amola Gode Ea bagade dawa:su esala. ²⁵ Bai Gode Ea gagaoui agoane ba:su hou da bagade dawa:su hou. Amo da osobo bagade dunu ilia dawa:su baligisa. Amola Gode Ea gasa

---

** 1:19: Aisaia 29:14 †† 1:20: Yoube 12:17; Aisaia 19:12, 33:18, 44:25

hame agoane ba:su hou da gasa bagade. Amo da osobo bagade dunu ilia gasa hou bagade baligisa.

²⁶ Na fi dunu! Gode da dilima misa:ne sia:i, dilia amo esoga hou dialu bu dawa:ma. Dilia da osobo bagade dunu ba:ma:ne, bagahame da bagade dawa:su amola gasa bagade ouligisu dunu ba:i. ²⁷ Be Gode da hanaiba:le, E da bagade dawa:su dunu gogosiamane, gagaoui agoane dunu Ema misa:ne sia:i. Amola E da gasa bagade dunu gogosiamane, gasa hame dunu Ema misa:ne sia:i. ²⁸ Gode da dunu amo osobo bagade dunu ilia da hamedeiwane ba:sa amola higale ba:sa, amo dunu Ema misa:ne sia:i. Osobo bagade dunu eno amo ilia da dunu ea hou da mimogo dawa:be, amo wadela:musa:, Gode da agoane hamosu. ²⁹ Amaiba:le, Gode ba:ma:ne, dunu afae da hidale gasa fi hamomu da hamedei. ³⁰ Be Gode da dili lale, Yesu Gelesu madelagi dagoi. Ninia da Yesu Gelesu Ea hou dawa:beba:le, amo da ninia bagade dawa:su hou. Ea hawa: hamobeba:le, ninia hou afadenei ida:iwane hamoi dagoi, Gode da ba:sa. Ninia se iasu diasu logo da doasi dagoiba:le, ninia Gode Ea hadigi fi dunu hamoi dagoi.

³¹ ††Amaiba:le, Gode Sia: Dedei defele dawa:mu da defea. “Nowa da hidale gasa fi sia:musa: dawa: galea, e da Hina Gode Yesu Gelesu Ea hawa: hamoiba:le fawane hidale sia:mu da defea.”

2

Yesu Gelesu Bulufalegeiga Bogoi Olelesu Sia:

¹ Na fi dunu! Na da musa: Gode Ea wamolegei dafawane sia: dilima olelemusa: doaga:loba, na da sia: sedaga amola bagade dawa:su hou amoga hame olelei.

² Be na da dilima ouesaloba, na dogo ganodini liligi eno mae dawa:le, Yesu Gelesu Ea hou amola Ea bulufalegeiga bogoi, amo fawane olelemusa: dawa:i galu. ³ *Amaiba:le, na da dilima manaba, na da gasa hame amola beda:iba:le yaguguiwane ba:i. ⁴ Na olelesu amola na sia: da osobo bagade dunu ilia bagade dawa:su hou agoane hame ba:su. Be Gode Ea A:silibu amo ea gasa bagade hou da na sia: ganodini ba:su. ⁵ Amaiba:le, dilia dafawaneyale dawa:su hou ea bai da osobo bagade dunu ilia dawa:su hame. Dilia dafawaneyale dawa:su hou ea bai da Gode Ea gasa bagade hou.

Gode Ea Bagade Dawa:su

⁶ Be dunu ilia a:silibu hou da asigilai, ilima na da bagade dawa:su sia: olelesa. Be amo dawa:su sia: da osobo bagade dunu amola osobo bagade hina dunu amo ilia dawa:su hou defele hame. Amo osobo bagade dawa:su hou da mugululi hame ba:mu.

⁷ Na olelesu liligi da Gode Ea wamolegei dawa:su liligi. Amo da osobo bagade dunu mae ba:ma:ne wamolegei. Be osobo bagade hame hamoi esoga, Gode da amo dawa:su hou amoga hobeia ninia hadigima:ne dawa:i galu. ⁸ Osobo bagade hina dunu huluane ilia amo dawa:su hou hame dawa:i. Amo dawa:su hou ilia dawa:i ganiaba ilia da hadigi Hina Gode Yesu Gelesu

---

* 2:3: Asunasi Dunu Iliia Hou 18:9

bulufalegeiga hame medole legela:loba. ⁹ †Be Gode Sia: da agoane dedei diala,

“Dunu afae da hame ba:i liligi, hame nabi liligi

amola dunu afae da amo liligi da ba:mu hamedafa dawa:i galu,

amo liligidafa Gode da Ema asigi dunu ilima ima:ne hahamoi dagoi.”

¹⁰ Be Gode da Ea A:silibu amoga Ea wamolegei liligi ninima olelei. Gode Ea A:silibu da liligi huluane hogosa. E da Gode Ea hanai wamolegei asigi dawa:su bagade hou hogosa. ¹¹ Osobo bagade dunu ea a:silibu hi fawane da amo dunu hi hou dawa:sa. Amo defele, Gode Ea A:silibu, Hi fawane da Gode Ea hou dawa:sa.

¹² Osobo bagade a:silibu da ninia dogo ganodini hame aligila sa:i. Be Gode da asunasiba:le, Ea A:silibu da ninia Gode Ea iasu liligi huluane dawa:ma:ne, ninia dogo ganodini aligila sa:i dagoi.

¹³ Amaiba:le, ninia osobo bagade dunu ilia asigi dawa:su olelebeba:le hame sia:sa. Be Gode Ea A:silibu da ninima olelebeba:le, ninia da sia:sa. Ninia da dunu amo ilia dogo ganodini Gode Ea A:silibu da aligila sa:i, ilima a:silibu hou olelesa. ¹⁴ Be nowa da Gode Ea A:silibu hame lai, amo da Gode Ea A:silibu iasu liligi lamu hamedei. E da amo hou hame dawa: amola a:silibu hou da gagaoui hou dawa:sa. Bai Gode Ea A:silibu olelesu liligi da a:silibuga dawa:su liligi fawane.

¹⁵ Be nowa da Gode Ea A:silibu ea dogo ganodini esala, amo da liligi huluane eno da defea, eno da

---

† 2:9: Aisaia 64:4

wadela:i, e da dawa:lala. Be eno dunu da Gelesu dunu ea hou dawa:mu amola ema fofada:mu da hamedei.

¹⁶ ‡Gode Sia: da amane dedei diala,
 “Nowa da Gode Ea asigi dawa:su dawa:bela:?
 Nowa da Ea hou fidima:ne, Ema sia:mu
 dawa:bela:?”
 Be ninia da Gelesu Ea asigi dawa:su lai dogoi.

3

¹ Be na fi dunu! Na da dunu ilia Gode Ea A:silibu lai dagoi ilima sia:mu, amo defele na da dilima sia:mu gogolei. Na da osobo bagade dunu, mano dudubusa Gelesu Ea hou lalegagui dunu ilima sia:sa defele dilima sia:i. ² *Na da dilima gasa ha:i manu mae iawane, dodo hano fawane iasu. Bai dilia da gasa ha:i manu, manu hamedei. Amola wali, dilia amo manu hamedei. ³ Bai dilia da osobo bagade dunu ilia hou defele hamonana. Dilia da mudasu amola sia:ga gegesu hamonanebeba:le, dilia da osobo bagade dunu defele esala amo olelesa.

⁴ †Afadafa da amane sia:sa, “Na da Boloma fa:no bobogesa!” Eno da amane sia:sa, “Na da Abolesema fa:no bobogesa!” Agoane hamobeba:le, dilia da osobo bagade hame lalegagui dunu defele hamosa. ⁵ Abolose da nowala:? Bolo da nowala:? Ania da Gode Ea hawa: hamosu dunu fawane. Ania da hawa: hamobeba:le, Gode da dilima dafawaneyale dawa:su hou olelei. Ninia da Hina Gode Ea ilegei hawa: hamosu fawane hamonana. ⁶ ‡Na da

---

‡ 2:16: Aisaia 40:13 * 3:2: Hibulu 5:12-13 † 3:4: 1 Golidia 1:12 ‡ 3:6: Asunasi Dunu Iliia Hou 18:4-11, 18:24-28

hawa: bugi. Abolose da amoma hano soga:su. Be Gode Hi fawane da amo bugi sono heda:ma:ne hamosu.

⁷ Hawa: bugisu dunu amola hano soga:su dunu da dunu hamedei agoane. Be Gode Hi fawane da bugi heda:ma:ne hamobeba:le, Hi hou da bagadedafa. ⁸ Hawa: bugisu dunu amola hano soga:su dunu da hisu hisu hame. Gode da dunu huluane ilia hawa: hamoi hisu hisu, amo defele ilima bidi imunu. ⁹ Ania da gilisili Gode Ea hawa: hamonana. Dilia da fedege agoane Gode Ea sagai gala. Dilia da Gode Ea diasu. ¹⁰ Gode da nama dawa:su hou iabeba:le, na da diasu gagusu dunu ida:iwane gala ea hou defele, diasu ifa bugi dagoi. Dunu eno da amo diasu ifa bai da:iya diasu gagusa. Be dunu huluane da dawa:iwane diasu gagumu da defea. ¹¹ Gode da diasu gaguma:ne, diasu ifa baidafa afadafa fawane amo Yesu Gelesu, Gode da bugi dagoi. Gode Ea diasu gaguma:ne, diasu ifa bai eno bugimu hame gala, Yesu Gelesu Hi fawane. ¹² Dunu mogili, diasu gaguma:ne, ilia amo diasu bai da:iya gouli, silifa, igi ida:iwane gala amola ouli amo bai da:iya gagusa. Be eno ilia wadela:i ifa, gisi amola me, amoga diasu gagusa. ¹³ Be Yesu Gelesu Ea bu misunu eso amoga, E da dunu huluane ilia gagusu hou adoba:mu. Bai amo esoga, lalu da dunu huluane ilia hawa: hamoi hou huluane adoba:mu. ¹⁴ Nowa dunu da diasu bai da:iya diasu gasa bagade gagui ba:sea, gagusu dunu da bidi ida:iwane lamu. ¹⁵ Be nowa da diasu gasa hame gagui ba:sea, ea diasu da laluga nei dagole, hawa: hamoi fisimu. Be Gode

da amo dunu gaga:mu. Be e da fedege agoane, abula nene dagole, da:i nabadowane Gode Ea sogega heda:mu.

¹⁶ §Dilia da Gode Ea Debolo Diasu gala, amola Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da dilia da:i hodo ganodini esala. Amo dilia dawa:bela:
¹⁷ Amaiba:le, nowa da Gode Ea Debolo Diasu wadela:sea, Gode da amo dunu wadela:mu. Gode Ea Debolo Diasu da hadigi gala amola dili da Gode Ea Debolo Diasu. ¹⁸ Dilia hou dilisu mae ogegoma! Nowa dunu da osobo bagade hou dawa:beba:le, hi da na bagade dawa:su hisu da dawa:sea, defea, amo dunu da ea hou fonobone, gagaoui agoane hamomu da defea. Amasea, e da bagade dawa:sudafa bu ba:mu. ¹⁹ **Bai osobo bagade dunu ilia bagade dawa:su ba:su liligi, amo Gode da gagaoui liligi agoane ba:sa. Gode Sia: Dedei defele, "Gode da bagade dawa:su dunu ilia bagade dawa:su hou afadenene bu ilima sani agoane hamosa!" ²⁰ ††Gode Sia: eno da agoane dedei diala, "Hina Gode da bagade dawa:su dunu ilia asigi dawa:su da hamedei liligi dawa:." ²¹ Amaiba:le, ninia da osobo bagade dunu ilia hawa: hamobeba:le hidale sia:mu da defea hame. Liligi huluane da dilia liligi gala. ²² Bolo, Abolose, Bida, osobo bagade, esalusu, bogosu, wali eso amola fa:no misunu eso, - liligi huluane da dilia liligi. ²³ Amola dili da Yesu Gelesu Ea:. Amola Yesu Gelesu da Gode Ea:.

---

§ 3:16: 1 Golidia 6:19; 2 Golidia 6:16   ** 3:19: Yoube 5:13

†† 3:20: Gesami Hea:su 94:11

4

Gelesu Ea Asunasi Dunu

¹ Ninia da Gode Ea wamolegei dafawane sia: ouligima:ne, Gode Ea hawa: hamosu dunu esala. Amo dilia dawa:mu da defea. ² Agoai hawa: hamosu dunu da hou afadafa fawane ema ilegei. E da ea hina dunu mae yolesili eso huluane fidimu. ³ Dilia da osono bagade hou dawa:le, na houba:le fofada:musa: dawa:sea, na da hame da:i diomu. Amola na hou nisu da hame fofada:sa. ⁴ Na asigi dawa:su ganodini na fofada:beba:le, na da giadofale hamobe hame ba:sa. Be nisu fofada:beba:le, na hou da hadigidafa hame olelesa. Hina Gode Hi fawane da nama fofada:su houdafa dawa:. ⁵ Amaiba:le, dilia hedolowane Yesu Ea bu misunu eso misa:ne ouesalea, dunu enoma fofada:sudafa hamomu da defea hame galebe. Hina Gode Yesu Gelesu bu masea, Hisu da amo fofada:sudafa hamomu. E da dunu huluane hadigi ganodini ba:ma:ne, wamolegei asigi dawa:su amola hamosu liligi huluane olelemu. Amasea, dunu huluane ilia hawa: hamoi defele, Gode Ea nodosu ba:mu. ⁶ Na fi dunu! Na da dili fidima:ne, amo hou huluane fedege agoane na amola Abolose, ania hou olelema:ne, dilima olelei. Musa: sia:i liligi amane, "Sema defele hamoma!" amo dilia dawa:ma:ne, na olelei. Dilia dunu afadafa ema nodomu amola enoma higamu, amo da defea hame. ⁷ Dilia hou da eno dunu ilia hou hame baligisa. Gode da dilia gagui liligi huluane dilima i. Amaiba:le, dilia da dilisu liligi lai dagoi amo dawa:beba:le, gasa fi hamomu da defea hame.

⁸ Dilia liligi huluane lai dagoiba:le sadi ganabela:? Dilia da bagade gaguila:? Dilia da nini defele hame, hina dunu hamobela:? Defea! Dilia da hina hamoi dagoi na hanai gala. Amai ganiaba, nini amola dili, gilisili hina dunu hamona:noba. ⁹ Be na da agoane ba:sa. Gode da nini asunasi dunuma fa:nodafa sogebi i dagoi. Ninia da ninima se imunusa: fofada:i dagoi dunu agoane lela. Ninia da dunu ilia bogomu ba:ma:ne, osobo bagade dunu huluane amola a:igele dunu huluane lela, amo dunu defele esala.

¹⁰ Ninia Gelesu Ea hou fidimusa:, gagaoui dunu agoane ba:sa. Be dilia da Yesu Gelesu Ema made-lagiba:le, bagade dawa:su dunu agoai ba:sa. Ninia da gasa hame be dilia da gasa bagade. Dunu eno da ninima higasa. Be ilia dilima nodosa. ¹¹ Musa: amola wali, ninia ha:i amola hano hanai, Ninia abula da gadelai, wadela:i. Dunu eno da nini fasu. Ninia udigili soge afae yolesili, soge enoga ahoa. ¹² *Bagade hawa: hamobeba:le, ninia da:i hodo ninisu gufia:ne gala:sa. Dunu eno ninima gagabusu aligima:ne sia:sea, ninia dabe ilima nodone sia:sa. Ila ninima se dabe iasu iasea, ninia mae ougiwane ouesala.

¹³ Dunu eno ninima sisa:nosea, ninia bu dabe asigi sia: sia:sa. Ninia da osobo bagade isu agoane diala. Ninia musa: amola wali, osobo bagade isu fi dunu agoane esala.

¹⁴ Na da amo sia: dilia gogosiamane hame dedesa. Be dilia da na dogolegei mano hamoiba:le, dilima olelemusa: dedesa.

---

* 4:12: Asunasi Dunu Ila Hou 18:3

¹⁵ Amabela:? Dilia da Yesu Gelesu Ea hou bu dawa:ma:ne ouligisu dunu 10,000 agoane esala ganiaba, dilia da ada afadafa fawane ba:la:loba. Amo da na. Na da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala dilima olelebeba:le, dilia Yesu Gelesuma madelagi dagoi. Amaiba:le, na da dilia ada hamoi dagoi.

¹⁶ †Amaiba:le, na dilima ha:giwane edegesa. Dilia na hou defele hamoma! ¹⁷ Amo hou fidima:ne, na da Dimodi, na dogolegei yolesisu hame dawa: mano Yesu Gelesuma madelagi, dilima asunasimu. E da na hou huluane na Yesuma madelagiba:le hamosa liligi, amo na da Yesu Gelesu Ea fa:no bobogesu fi dunu sogebi huluane ganodini ilima olelesa, dili bu dawa:ma:ne dilima olelemu.

¹⁸ Dilia mogili, na da dili ba:musa: bu hame misunu dawa:beba:le, gasa fi hou hamonana. ¹⁹ Be Gode da hanaiba:le ilegesea, na da hedolwane dilima misunu. Na da doaga:sea, amo gasa fi dunu, ilia sia:i liligi mae dawa:le, na da nisu ilia gasadafa hou ba:mu. ²⁰ Bai Gode Ea Hinadafa Hou da lafidili sia:i liligi hame, be gasa bagadedafa gala. ²¹ Amaiba:le, dilia da adi hanabela:? Na da ougiwane fegasu gaguiwane dilima misa:bela:? O na da asigiwane amola gebewane dilima doaga:mu da defeala:?

5

Bolo da Yesu Ea Fi Ganodini, Wadela:i Uda Lasu Hou Ba:i

¹*Be wali wadela:i uda lasu hou, amo da hame

---

† 4:16: 1 Golidia 11:1; Filibai 3:17 * 5:1: Mousese ea Malasu 22:30

lalegagui dunu fi ilia hou baligi agoane, amo hou da dilia fi ganodini diala, eno dunu ilia sia: daha. Dunu afae e da ea ada idua adole labe na naba. ² Amaiba:le, dilia abuli gasa fi hou dawa:sala:? Amo hou yolesili, dilia da gogosiamu da defea galu. Dunu e da agoane wadela:i hou hamobeba:le, dilia fadegamu da defea. ³ - ⁴ Na da soge sedagaga esala. Be na a:silibu da dilima gilisisa. Amola na da dilima gilisi amo defele na da Hina Gode Yesu Gelesu Ea Dioba:le amo dunu e da wadela:i bagade hamoi amoma se dabe iasu lama:ne fofada:i dagoi. Dilia da gilisisia amola na da na a:silibuga dilima gilisisia, Hina Gode Yesu Gelesu da Ea gasaga ninima gilisibiba:le, ⁵ dilia amo dunu ea da:i hodo wadela:ma:ne be ea a:silibu da Hina Gode Yesu Gelesu Ea bu Misunu Eso amoga gaga:i ba:ma:ne, amo dunu Sa:ida:nema ima.

⁶ †Dilia gasa fi hamomu da defea hame galebe. Musa: sia: dilia dawa:, amane, “Yisidi fonobahadi fawane da agi huluane heda:ma:ne hamosa.” ⁷ ‡Amaiba:le, dilia huluane hadigidafa ba:ma:ne, hea yisidi huluane fadegamu da defea. Amasea dilia da agi gaheabolodafa, yisidi hame gala agoane ba:mu. Amo da dilia houdafa na dawa:. Yesu Gelesu ninia Baligisu sibi mano da gobele sali dagoiba:le, ninia Baligisu Lolo Nasu da hahamoi dagoi. ⁸ §Amaiba:le fedege agoane, ninia Baligisu Lolo Nasu nasea, ninia agi musa: wadela:i hou yisidi gilisi amo yolesili, ninia gaheabolo agi, yisidi hame sali liligi, agi da

---

† 5:6: Gala:isia 5:9 ‡ 5:7: Gadili Asi 12:5 § 5:8: Gadili Asi 13:7; Mousese ea Malasu 16:3

ledo hamedei amola dafawanedafa hou, amo agi fawane manu da defea. ⁹ Na musa: meloa dedei amo ganodini, dilia wadela:i uda lasu hou, uasu hou, wamolasu hou, eno loboga hamoi 'gode' liligi amola a:silibu ilima sia:ne gadosu hou, amo hou hamosu dunu ilima mae gilisima:ne sia:i. ¹⁰ Be dilia da amo hou ilia hamobeba:le, hame lalegagui dunuma mae gilisima:ne na da hame dawa:i. Amo dunuma hame gilisimu ganiaba, dilia osobo bagade ganodini esalumu hamedei ba:la:loba. ¹¹ Be na dawa:i liligi da agoane galu. Nowa dunu e da Yesu Ea fi dunu hi sia:sa, be wadela:i uda lasu hou ma, uasu hou ma, eno loboga hamoi 'gode' liligi, eno a:silibu ilima sia:ne gadosu hou ma, eno dunu ea hou wadela:ma:ne baligidu sia: hou ma, adini feloasu hou ma, wamolasu hou ma, amo hamosea, dilia amo dunuma mae gilisima. Ha:i manusa:, amo dunuma gilisili mae fima. ^{12 - 13} **Na da ga fi dunuma fofada:mu hamedeiwane ba:sa. Gode Hi fawane da amo dunuma fofada:mu. Be dilia fi amo ganodini, dilia fi dunu ilima fofada:mu da defea. Gode Sia: Dedei defele amane, "Dilia fi amoga wadela:i hamosu dunu fadegama!"

6

Yesu Ea Fa:no bobogesu Fi Dunu da Eno Lalegagui Dunu Gamanema Fofada:musa: Oule Masunu Defea Hame Gala

¹ Dilia fi dunu afae da eno Yesu Ea hou lalegagui dunuma fofada:mu galea, e da Gode Ea fi dunu mae dawa:le, amo dunuma fofada:musa:,

---

** 5:13: Mousese ea Malasu 13:5, 17:7

Gode Ea hou hame lalegagui fofada:su dunuma hiouginana masunu da defea hame galebe. ² Gode Ea fi dunu da hobe a osobo bagade fifi asi gala dunu huluane ilima fofada:mu, amo dilia hame dawa:bela:? Amaiba:le, dilia da osobo bagade dunu huluane ilima fofada:muba:le, dilia abuliba:le liligi fonobahadi fofada:mu defele hame ganabela:? ³ Ninia da a:igele dunu ilima fofada:mu, dilia hame dawa:bela:? Amaiba:le, ninia wali esalebe liligi amoma baligiliwane fofada:su dawa:mu da defea. ⁴ Amo fofada:su hou da doaga:sea, dilia da Yesu Ea hou hame lalegagui dunu, sese fi ganodini hame esala dunu, ilima fofada:mu da defea hame gala. ⁵ Dilia gogosiamu da defea! Dilia gilisisu ganodini, dawa:su dunu afae amo da fofada:su hou dilia fi ganodini hahamosu dawa: agoai dunu afae hame esalabala? ⁶ Be dilia dawa:su dunu mae dawa:le, Yesu Ea hou lalegagui dunu afae da afae eno fofada:su diasuga Gode Ea hou hame lalegagui dunu ilima fofada:ma:ne hiouginana ahoa.

⁷ Dilia fi ganodini fofada:su hou bagade galebeba:le, dilia dafai hou olelesa. Eno dunu ilia dilima wadela:le hamonoba, dilia dabe hame lamu da defea galu. Eno dunu da dilia liligi wamolai galea, dilia da hame dawa:mu da defea galu. ⁸ Be dilia gilisisu amo ganodini, dunu afae da ea na:iyadoma wadela:le hamosa, amola dunu eno da ea na:iyado ea liligi wamolasa. ⁹ Wadela:i hamosu dunu da Gode Ea Hinadafa Hou hame lamu, amo dilia dawa:bela:? Dilisu dilima gagaoui agoane mae dawa:ma. Nowa da wadela:i uda lasu hou o loboga hamoi 'gode'

liligi o eno a:silibu ilima sia:ne gadosu hamosu o inia uda adole lasu hou o dunu eno ea sama adole lasu o ¹⁰ wamolasu hou o dunu eno ea dio wadela:musa: baligidu sia: dasu hou o feloasu uasu hou, nowa dunu da amo hou afae hamosea, e da Gode Ea Hinadafa Hou hame lamu. ¹¹ Musa: mogili dilia amo hou defele hamosu. Be dilia wadela:i hou bu mae ba:ma:ne, Yesu Ea maga:mega dodofei dagoi. Gode Ea hou ganodini esaloma:ne, Gode da dili lai dagoi. Hina Gode Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:le amola ninia Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da hawa: hamobeba:le, dilia da Gode Ea siga ba:ma:ne afadenene bu ida:iwane hamoi dagoi.

Gode Ea Hadigi Olelema:ne, Dilia Da:i Hodo amoga Hawa: Hamoma

¹² *Be dunu afadafa da agoane sia:mu gala, amane, “Na da liligi huluane hamomu da defea. Sema hame!” Dafawane! Be liligi huluane da dia hou hame fidisa. Na da hou huluane hamomu da defea na da sia:sa, be hou afae na da hamobeba:le, amo hou da nama hinawane dialumu da defea hame. ¹³ Dunu eno da amane sia:mu gala, “Ha:i manu da hagomo fidima:ne diala amola hagomo da ha:i manu manusa: diala.” Dafawane! Be hobeia Gode da ha:i manu amola hagomo gilisili wadela:mu. Dunu ilia da:i hodo amoga wadela:i uda lasu hou hamomu da defea hame. Be Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea hawa: hamomusa:gini, dunu ilia da:i hodo amoga hamomu da defea. Hina Gode Yesu Gelesu da ninia da:i hodo fidisa. ¹⁴ Gode da Yesu

---

* 6:12: 1 Golidia 10:23

Gelesu bogoi fisima:ne wa:legadolesi. Amola E da Ea gasaga, nini wa:legadolesimu.

¹⁵ Dilia da:i hodo da Yesu Gelesu Ea da:i hodo liligi defele gala. Amaiba:le, na da Yesu Gelesu Ea da:i hodo liligi lale amola aie heda:i udama madelagima:bela:? Hamedei mabu! ¹⁶ †Nowa dunu e da ea da:i hodo aie heda:i udama madelagisia, ea da:i hodo amola aie heda:i uda ea da:i hodo da hu afadafa hamosa. Amo dilia dawa:bela:? Gode Sia: Dedei da moloiwane olelesa, amane, “Aduna da da:i hodo afadafa hamomuyo.” ¹⁷ Be nowa da Hina Gode Ea hou lalegaguiba:le, Ema madelagisia, ea a:silibu amola Yesu Ea A:silibu da gilisili afadafa hamosa.

¹⁸ Wadela:i uda lasu hou higama. Eno wadela:i hou da dunu ea da:i hodo hame wadela:sa. Be nowa da wadela:i uda lasu hou hamosea, e da hi gobeles hina: da:i hodo wadela:musa: wadela:le hamosa. ¹⁹ ‡Dilia da:i hodo da Gode Ea A:silibu Ea Debolo Diasu gala - amo dilia hame dawa:bela:? Gode da Ea A:silibu dilima iabeba:le, E da dilia da:i hodo amo ganodini esala. Dilia da:i hodo da dilia liligi hame. Amo da Gode Ea: ²⁰ E da dili bidiga lai dagoi. Amaiba:le, Gode Ea hadigi hou olelema:ne, dilia da:i hodo amoga hamoma.

7

Uda Lasu Hou

¹ Wali, dilia nama meloa dedei adole ba:i liligi amo na da adole imunu. Dunu e da uda mae lale goiwane esalumu da defea. ² Be wadela:i

---

† 6:16: Mui 2:24 ‡ 6:19: 1 Golidia 3:16; 2 Golidia 6:16

uda lasu hou da bagadewane dialebeba:le, dunu huluane da hina: udadafa amo lamu da defea amola uda huluane da hina: dunudafa ema fimu da defea. ³ Dunu huluane da dunu ea hou ea udama hamomu da defea amola uda da uda ea hou egoa ema hamomu da defea. Ela gilisili hahawane dogolegele fima:ne, enoma enoma mae hihini gilisimu da defea. ⁴ Uda da hi da:i hodoma hina hame esala. Ea egoa da uda ea da:i hodo amoma hina esala. Amo defele, egoa da hi da:i hodoma hina hame esala. Ea uda da egoa ea da:i hodo amoma hina esala.

⁵ Dunu o ea uda gilisimusa: dawa:sea, defea, mae hihini gilisimu da defea. Be alia afafane sia:ne gadomusa: fonobahadi mae gilisili esalumusa: dawa:sea fawane, fonobahadi yolemu da defea. Be hedolowane bu gilisimu da defea. Alia da:i hodo amoma hina hou fisili amola Sa:ida:ne ea dafama:ne olelesu nabimu, amo hamosa:besa:le hedolowane dunu da ea udama bu gilisimu da defea.

⁶ Amo hou da gasa bagade hamoma:ne sia:i na da hame olelesa. Be dilia hahawane dogolegele esaloma:ne, na da olelesa. ⁷ Dilia huluane na defele esalumu da defea, na da agoane dawa:sa. Be Gode da ninima gasa iasu liligi hisu hisu iaha

⁸ Be goi amola a:fini amola didalo ilima na da agoane sia:sa. Dilia da na defele dilisu udigili esalumu da defea. ⁹ Be dilia hanai da bagadewane heda:sea, defea, dunu da uda lamu defea amola uda da dunuma fimu da defea. Dilia udigili dunu o uda hanaiba:le, lalu agoane nemu da defea hameba:le, uda lamu da defea.

10 *Udalai dunu amola dunuma fi uda, ilima na da na sia: hame be Hina Gode Yesu Gelesu Ea hamoma:ne sia:i olelesa. Uda da egoa yolemu da sema bagade. 11 Be e da egoa yolesili, e da dunu enoma hamedafa fimu. Be fimusa: dawa:sea, e da egoadafa ema bu gousa:le fimu. Dunu amola da ea uda hame yolesimu.

12 Eno dunuma na da na sia: olelesa (amo da Yesu Gelesu Ea hamoma:ne sia:i hame). Yesu Ea hou lalegagui dunu da uda Yesu Ea hou hame lalegagui lai galea amola amo uda da ema hahawane dogolegele gebewane fimusa: dawa:sea, defea, amo uda mae yolesima.

13 Amola Yesu Ea hou lalegagui uda amo egoa da hame lalegagui be egoa da ema hahawane dogolegele gilisili gebewane esalumusa: dawa:sea, defea, e da amo dunu hame yolema:mu.

14 Gode Ea hou hame lalegagui dunu da ea udama madelagiba:le, Gode da amo dunu hahawane dogolegele ba:sa. Amola Gode Ea hou hame lalegagui uda da egoa ema madelagiba:le, Gode da amo uda hahawane dogolegele ba:sa. Agoai hame ganiaba, ilia mano da Gode Ea hou hame dawa:su mano agoane ba:la:loba. Be wali, amo mano Gode da hahawane dogolegele ba:sa.

15 Be hame lalegagui egoa o uda da lalegagui amo yolemusa: dawa:sea, logo mae damuma. Agoane hamosea, lalegagui dunu o uda da hame la:gi agoane, sema hame. Dilia huluane olofoiwane esaloma:ne, Gode da dilima misa:ne sia:i. 16 Di! Yesu Ea hou lalegagui uda! Dia fidibiba:le, digua gaga:i dagoi ba:ma:bela:? O di! Yesu Ea hou

---

* 7:10: Ma:diu 5:32, 19:9; Maga 10:11-12; Luge 16:18

lalegagui udalai dunu! Dia fidibiba:le, dia uda gaga:i dagoi ba:ma:bela:?

Gode da Dima Misa:ne Sia:i Eso amoga, amo Hou Defele Esaloma

¹⁷ Dunu huluane ilia hou, Gode da ilima misa:ne sia:i amo esoga ilia hou defele, ilia Gode Ea hahawane dogolegele iasu dawa:beba:le, bu hamomu da defea. Amo hamoma:ne sia:i na Yesu Ea fa:no bobogesu fi huluane ilima olelesa. ¹⁸ Gadofo damui dunu da Gode Ea misa:ne sia:i nababeba:le, lalegagui dagoi galea, e da gadofo damusu ilegei fisimu da defea hame. Be gadofo hame damui dunu da lalegaguiba:le, ea gadofo damumu da defea hame. ¹⁹ Dunu ilia gadofo damui o hame damui da hamedei liligi agoane ba:sa. Gode Ea hamoma:ne sia:i nabawane hamosu hou, amo fawane da liligi bagadedafa. ²⁰ Dunu huluane ilia Gode Ea misa:ne sia:i nabasea, amo esoga ilia hou defele dialumu da defea. ²¹ Di da Gode Ea misa:ne sia:i nabasea, udigili muni mae lalewane se iasu diasu hawa: hamosu dunu esalabala? Defea! Mae dawa:ma. Be amo hou fisimusa:, logo doasi dagoi ba:sea, gadili masa. ²² Hina Gode Yesu Gelesu da se iasu diasu hawa: hamosu dunuma misa:ne sia:beba:le, amo dunu e da Yesu Ea udigili lalebe dunu agoane hamosa. Amo defele, Hina da halegale lalebe dunuma misa:ne sia:beba:le, amo dunu e da Yesu Ea se iasu diasu hawa: hamosu dunu defele ba:mu.

²³ Gode da dili bidiga lai dagoi. Amaiba:le, dilia eno osobo bagade dunu ilia udigili hawa: hamosu dunu defele ba:mu da hamedei. ²⁴ Na fi

dunu! Dilia huluane afae afae Godema madelagili, dilia musa: hou Gode da dilima misa:ne sia:i, amo esoga defele dilia esaloma.

Goi, A:fini amola Didalo ilia Hou

²⁵ Wali na da dilia goi, a:fini amola didalo ilia hou dawa:ma:ne dilia meloa amo ganodini dedei, ilima na da adole imunu. Hina Gode da amo hamoma:ne sia: nama hame olelei. Be na da Hina Gode ea gogolema:ne olofosu dawa:beba:le amola dafawane sia: fawane dawa:beba:le, na da na asigi dawa:su dilima olelemu

²⁶ Wali eso da gegesu eso agoane. Amaiba:le, dunu da ea waha lai hou amo ganodini mae afadenene esalumu da defea. ²⁷ Di da udalai galea, defea, dia uda mae fadegama. Di da uda hame lai galea, defea, uda lamusa: mae hogoma. ²⁸ Be di da uda lasea, di da wadela:i hou hame hamosa. Amola uda da dunuma fisia, e da wadela:i hame hamosa. Be na da dilima asigiba:le, dilia da udalai dunu amola dunuma fi uda ilia se nabasu hame ba:mu na da dawa:lala.

²⁹ Na fi dunu! Na sia: bai da agoane diala. Yesu Ea bu misunu eso da gadenei. Wali amola fa:no, udalai dunu da uda hame lai dunu amo defele esalumu da defea. ³⁰ Dibi dunu da da:i dioi hame dunu amo defele esalumu da defea. Hahawane oufesega:su dunu da hahawane hame dunu amo defele esalumu da defea. Nowa dunu da liligi bidi lasea, ilia amo liligi da ilia liligi hame agoane dawa:iwane esalumu da defea. ³¹ Nowa da osobo bagade liligi labe hou hamosea, ilia amo liligi da hamedei liligi dawa:iwane esalumu da defea. Osobo bagade waha ba:su hou da hedolowane bu hame ba:mu.

³² Dilia da:i dioi hame ba:mu, amo na da hanai gala. Uda hame lai dunu da Hina Gode hahawane dogolegele ba:ma:ne, Ea hawa: fawane hamomusa: dawa:sa. ³³ Be udalai dunu da ea uda hahawane dogolegele fidimusa: dawa:beba:le, osobo bagade hawa: hamosu dawa:lala. ³⁴ Amaiba:le, hou eno la:ididili amola hou eno la:ididili da amo dunu hiouginana. Dunuma hame fi uda o dunuga hame dawa:digi a:fini da ea da:i hodo amola ea a:silibu Hina Godema imunusa: dawa:beba:le, Gode Ea hawa: fawane hamosa. Be dunuga lai uda, da ea egoa hahawane dogolegele ba:ma:ne, osobo bagade hawa: hamosa.

³⁵ Amo sia: na da dili fidima:ne sia:sa. Na dilia hou hedofama:ne, sema bagade legemu higasa. Be dilia hou noga:i hamone amola dilia da:i hodo amola a:silibu, huluanedafa Hina Gode Ea hawa: hamomusa:gini Ema ima:ne, na da amane sia:sa.

³⁶ Dunu amola a:fini da sia:si esala be lamusa: hame dawa:sea, dunu e da amo a:fini ema fonobahadi wadela:le dawa:sea amola e da ema bagade hanai galea, defea, ela da gilisili fimusa:, e da amo uda dafawane lamu da defea. Amo hou da wadela:i hame.

³⁷ Be dunu da eno dunu ilia gasa bagade sia: mae dawa:le, ea asigi dawa:su ganodini (amola ea asigi dawa:su amoma e da hina esala e dawa:be), e da uda hame lamu dawa:sea, defea, e da uda hame lai dunu agoane esalumu da defea. ³⁸ Amaiba:le dunu da uda lasea, e da noga:iwane hamosa. Be dunu da uda hame lasea, e da baligiliwane noga:idafa hamosa.

³⁹ Dunuga lai uda da ea egoa esalea, enoma fimu da sema bagade. Be egoa bogosea, ea logo da doasibiba:le, e da enoma fimu da defea, be Yesu Ea hou lalegagui dunu ema fawane fima. ⁴⁰ Be na da agoane dawa:. Agoaiwane uda da didalo agoane esalea, e da baligiliwane hahawane ba:mu. Amo da na asigi dawa:suga dawa:i liligi. Amola Gode Ea A:silibu da na dogo ganodini esalebeba:le, amo da Ea asigi dawa:su na fonobahadi dawa:lala.

8

Ha:i Manu Loboga Hamoi 'gode' Liligi Ilima Imunusa:

¹ Wali, dilia ha:i manu loboga hamoi 'gode' liligi ilima imunusa:, dilia meloa dedei adole ba:su liligi, amoma na da adole imunu. Dunu da amane sia:sa, "Ninia huluane da dawa:su gala." Dafawane! Be amo dawa:su da gasa fi hou olelesa. Be asigidafa hou da eno dunu ilia hou asigilama:ne fidisa. ² Nowa dunu da hidale hi hou da bagade dawa:sa, amo da houdafa dawa:su hamedafa dawa:. ³ Be nowa da Godema asigi galea, Gode da amo dunu dawa:

⁴ Amaiba:le, ha:i manu loboga hamoi 'gode' ilima i liligi, ninia da moma:bela:? Loboga hamoi 'gode' liligi da hamedafa esala liligi ea agoaila agoane, amo ninia dawa:. Gode afadafa fawane esala, amo ninia dawa:. ⁵ Be dunu ilia lafidili 'gode' liligi amola 'hina' liligi eno, Hebene ganodini amola osobo bagade ganodini esala ilia da sia:sa.

⁶ Be ninima Gode afadafa fawane da esala. E da Edadafa, liligi huluane hahamoi dagoi. Ea hou olelemusa:, ninia da esala. Amola Hina Gode afadafa fawane, amo Yesu Gelesu esala. Ea hawa: hamobeba:le, liligi huluane hahamoi dagoi ba:i, amola Ea hamobeba:le, ninia da esala.

⁷ Be mogili ilia amo dafawane sia: hame dawa:. Lalegagui dunu mogili da eso huluane musa: loboga hamoi 'gode' liligi amola eno a:silibu ea hou ilima bagadewane dawa:beba:le, amola ilia wali amo ha:i manu nasea, amo ha:i manu da loboga hamoi 'gode' amo ea liligi dawa:lala. Ila asigi dawa:su da gasa hameba:le, ilia amo ha:i manu nasea, ilia hou wadela:mu ilia dawa:sa.

⁸ Be ha:i manu da ninia Godema a:silibu dawa:su hou hame fidisa. Ninia ha:i manu hame nasea, ninia a:silibu hou hame fisimu. Amo ha:i manuba:le, ninia a:silibu hou da hame asigilamu.

⁹ Dilia da amo hou ganodini sema hame gala. Be dawa:ma! Dilia sema hame gala hou da gasa hame lalegagui dunu ilima dafasu hou olelesa:besa:le, dawa:ma! ¹⁰ Di da 'dawa:su' dunu, eno ilia da sia:sa. Be di da loboga hamoi 'gode' liligi amo ea debolo diasu ganodini ha:i manu nasea, asigi dawa:su gasa hame dunu da amo hou ba:sea, e da amo ha:i manu beda:i, be dia hou ba:beba:le e da mae dafawaneyale dawa:le manu.

¹¹ Amo gasa hame dunu da dia fi dunu. Amola e gaga:ma:ne Yesu Gelesu da bogoi dagoi. Be amo dunu da dia 'dawa:su' hou ba:beba:le, gugunufinisi dagoi ba:mu.

¹² Amaiba:le, agoane hamosea, di da dia Yesu Ea hou lalegagui fi dunu, ea asigi dawa:su

wadela:lesiba:le, ema wadela:le hamoi dagoi ba:mu. Amola Gelesuma wadela:le hamoi dagoi ba:mu. ¹³ Amaiba:le ha:i manu da na fi dunu ea wadela:i hou hamosu logo fodosa galea, na fi dunu da wadela:le hamosa:besa:le, na da fedege agoane bu ha:i manu huluane hamedafa manu.

9

Bolo da hina: Asunasi Hou Olelesa

¹ Na da hahawane halegale lalebe dunu! Na da asunasi dunu! Na da Hina Gode Yesu Gelesu ba:i dagoi! Na da Hina Gode Yesu Gelesu Ea hawa: hamoiba:le, dilia da Yesu Ea fa:no bobogesu fi esala. ² Be eno dunu da na da asunasi dunu hame amo sia:sea, dilia da na da asunasi dunu amo dafawaneyale dawa:mu da defea. Dilia da Hina Gode Yesu Gelesu Ema madelagiba:le esala, amo hou da na da asunasi dunudafa amo olelesa.

³ Dunu da nama lasogole sia:sea, na da na hou agoane gaga:sa. ⁴ Na hawa: hamobeba:le, na hano amola ha:i manu lamu da defeala:? ⁵ Na da asunasi dunu eno Hina Gode Yesu Gelesu Ea eyalali amola Bida ili defele, Yesu Ea hou lalegagui uda lale amola sigi masunu, amo na hamomu da defeala:? ⁶ O defea hame galea, na amola Banabase ani fawane da ania wali esaloma:ne lamu liligi lamusa:, loboga hawa: hamomu da defeala:?

⁷ Dadi gagui dunu da gegesea, eno dunu da ema bidi iaha. Ifabi ouligisu dunu da ea waini sagai fage naha. Sibi ouligisu da ea sibi dodo maga:me naha.

⁸ Be amo osobo bagade fedege sia: fawane na da hame olelesa. Gode Sia: Dedei Hamoma:ne

Sia:i da amo hou defele olelesa. ⁹ *Mouese ea Sema amo ganodini ninia amane idisa, “Dilia gagoma ha:i manu lama:ne, bulamagau amo gagoma osagima:ne asunasisia, bulamagau ea lafi mae la:gima.” ¹⁰ Be amo sia: da ninima olelema:ne dedei diala. Nowa dunu da osobo gidinasea, amola nowa dunu da ha:i manu faisia, ela da ha:i manu bidi lamusa: dawa:beba:le, hawa: hamosa.

¹¹ †Ania fedege agoane a:silibu liligi hawa: agoane dilia gilisisu amo ganodini bugi dagoi. Amaiba:le, ania dilima osobo bagade liligi faimu da defea. ¹² Dunu eno da dilima amo liligi bidi agoane labeba:le, amo da defea ganiaba, anima amo liligi imunu da baligiliwane defea gala:loba. Be amo mae dawa:le, ania da dilima liligi hame lai. Be dilia Sia: Ida:iwane, Yesu Gelesu Ea hou olelesu liligi, amo noga:le hame nabasa:besa:le, ania da se nabimu hame hihi galu.

¹³ ‡Dilia dawa:! Dunu ilia Debolo Diasu amo ganodini hawa: hamobeba:le, ilia ha:i manu Debolo ouligisu dunuma i liligi naha. Amola dunu ilia gobebe salasu hou oloda da:iya hawa: hamosa, ilia da gobebe salimusa:, ha:i manu ligisi amo mogili la:idi naha.

¹⁴ §Amo hou defele, Hina Gode Yesu Gelesu da logo fodoi amane. Nowa da Ea Sia: olelesea, ilia hawa: hamosudafa hamobeba:le, bidi lamu. ¹⁵ Be na da amo hou mae dawa:le, na labe amo lamu hame dawa:i galu. Amola amo labe lama:ne, na da wali meloa hame dedesa. Agoai

---

* **9:9:** Mouese ea Malasu 25:4; 1 Dimodi 5:18 † **9:11:** Louma 15:27 ‡ **9:13:** Mouese ea Malasu 18:1 § **9:14:** Ma:diu 10:10; Luge 10:7

hou na higabeba:le, na da mae edegele, hidadea bogomu da defea. Na moloidafa gasa fi hou da udigili liligi amo ba:sa:besa:le, na da na bidi gasawane adole ba:mu higasa. ¹⁶ Na da Gode Ea Sia: Ida:iwane olelebeba:le, gasa fi agoane sia:mu da defea hame. Na da Yesu Gelesu nama sia:beba:le fawane olelesa. Na da amo sia: hame olelesea, se bagade nabimu. ¹⁷ Na da na hanaiba:le amo hawa: hamosa ganiaba, na da bidi lamu na da dawa:la:loba. Be Gode da amo hawa: hamosu nama ilegeiba:le, na da bidi mae dawa:iwane hamonana. ¹⁸ Amaiba:le, na da adi bidi lama:bela:? Na da Gode Ea Sia: Ida:iwane udigili bidi mae lalewane hahawane olelesa. Amo hahawane hou da nagili bidi gala.

¹⁹ Na da halegale lalabe. Na da dunu eno ilia udigili hawa: hamosu dunu hame. Be na hou afadenene, na da dunu bagohame Yesu Ea logoga hiougima:ne, bu na da dunu huluane ilia udigili hawa: hamosu dunu agoane nisu hamosa. ²⁰ Na da Yu dunu Yesuma hiougima:ne, na da Yu dunuma gilisili hawa: hamosea, Yu dunu ilia hou defele hamosa. Na da Mousese ea Sema amoga hame la:gi. Be na da amo Semaga la:gi dunuma gilisia, amo dunu Yesuma hiougima:ne, na da Mousese ea Sema defele hawa: hamosa. ²¹ Amo hou defele, na da Dienadaile dunu ilima gilisili hawa: hamosea, na da Yu sema mae dawa:le, Dienadaile dunu Yesuma hiougima:ne, ilia hou defele hamosa. Amo bai da na Gode Ea Sema hame naba, mae dawa:ma. Na da Yesu Gelesu Ea sema nabawane hamonana.

²² Be gasa hame dafawaneyale dawa:su dunu ilima na gilisili hawa: hamosea, amo dunu

Yesuma hiougima:ne, na da gasa hame dunu agoane ba:sa. Amaiba:le, na da dunu huluane ilia hou defele, na da logo huluane amoga na da ili Yesuma hiougima:ne, ilia hou defele hamosa.

²³ Amo hou huluane, na da Gode Sia: Ida:iwane fidima:ne amola na hou amo ganodini hahawane ba:ma:ne, hamosa.

Hehenasu Hou

²⁴ Dilia huluane dawa:! Hehenasu hedesu amo ganodini, dunu bagohame hehenasa. Be dunu afadafa fawane da baligili hehenabeba:le, bidi lasa. Dilia bidi lamusa: dawa:beba:le, baligiliwane hehenama.

²⁵ Hehenasu dunu huluane da habuga bidi lamu hanaiba:le, hi da:i hodo ea hou fane legesa. Amo habuga bidi lasu liligi da dasasu liligi. Be ninia da hame dasamu bidi lama:ne hehenasa.

²⁶ Amaiba:le, na da hehenasu la:di bidiga doaga:musa:, moloiwane hehenasa. Na da loboga gegesu dunu agoane. Na da loboga hisi udigili hame fasa. ²⁷ Na da amo hehenasu hamoma:ne eno dunuma misa:ne sia:sa. Be Gode da na udigili esaloma:ne, na hehenasu logo hedofasa:besa:le, nisu da Na da:i hodo ga:nasima:ne amola na da:i hodo amoma na da ouligisuwane esaloma:ne, na da:i hodo fasa.

10

Loboga Hamoi 'gode' Liligi Dawa:ma:ne Sisasu

¹ *Na fi dunu! Ninia aowalali dunu ilia Mousesema fa:no bobogei, amo ilia hou bu

---

* **10:1:** Gadili Asi 13:21-22, 14:22-29

dawa:ma. Ili huluane mu mobi ganumu amoga ouligili, hahawane Maga:me Hano Wayabo degei dagoi. ² Mu mobi ganumu amola hano wayabo bagade amo ganodini ilia huluane da fedege agoane Mousesema fa:no bobogema:ne, ba:bodaise hamoi dagoi. ³ †Ili huluane defele a:silibu agi mai dagoi. ⁴ ‡Ili huluane defele a:silibu hano mai dagoi. Ili a:silibu igi amo da ili sigi asi, amoga hano mai. Amo igi da Yesu Gelesu Hisu.

⁵ §Be Gode da ilia hou hahawane hame ba:i. Ili bogoi da:i hodo dunu hame esalebe hafoga:i sogega afagogoi dagoi ba:i.

⁶ ** - ⁷ ††Amo hou da ninima sisasu olelemusa: doaga:i. Ninia da ilia hou defele wadela:i hou amoma hanai hou amola loboga hamoi 'gode' liligi amoma sia:ne gadosu hou, amo ninia mae dawa:ma:ne, ilia hou da ninima sisasu olelesu liligi. Gode Sia: da agoane dedei diala, "Dunu huluane da lolo manusa: fi galu. Be asili, ilia adini bagade mai amola wadela:i uda lasu hou bagade hamoi."

⁸ ‡Ninia da ilia hou defele, wadela:i uda lasu hou hamomu da defea hame. Eso afadafa ganodini, amo dunu 23,000 agoane dafane bogoi. ⁹ §§Ninia ili mogili defele, Hina Godema adoba:su hou hamomu da defea hame. Agoane hamobeba:le, ilia sania amoga gasomaiba:le, bagohame bogoi.

---

† **10:3:** Gadili Asi 16:35   ‡ **10:4:** Gadili Asi 17:6; Idisu 20:11
 § **10:5:** Idisu 14:29-30   ** **10:6:** Idisu 11:4   †† **10:7:** Gadili Asi 32:6   ‡‡ **10:8:** Idisu 25:1-18   §§ **10:9:** Idisu 21:5-6

10 ***Ninia ili mogili defele egane sia:mu da defea hame. Ili da agoane hamobeba:le, Bogosu A:igele amoga fabeba:le, bogogia:i.

11 Amo liligi huluane da eno dunu dawa:ma:ne, ilima doaga:i dagoi. Nini wali esalebe dunuma sisasu olelema:ne, amo sia: da dedei diala. Bai soge wadela:mu eso da gadenene, ninia dawa:.

12 Nowa dunu da gasawane lela hi dawa:sea, e da dafasa:besa:le bagade dawa:mu da defea.

13 Dafama:ne: su hou da dilima doaga:sea, mae beda:ma. Amo hou da dunu huluane ilima defele doaga:sa. Be Gode Ea hou da dafawane. Dilima adoba:su hou da dilia gasa defele amo baligimusa:, Gode da logo hame fodomu. Amasea, amo hou dilima mae osa:la heda:ma:ne, Gode da hobeale ahoasu logo dilima olelemu.

14 Amaiba:le, na fi dunu! Loboga hamoi 'gode' ilima nodone sia:ne gadosu hou maedafa hamoma! 15 Dilia da dawa:su dunu. Amaiba:le, na dilima sia:sa. Dilisu na sia: nabalu, dilia dogo ganodini fofada:nanu, noga:le dawa:digima.

16 ††Ninia da Hina Gode Ea lolo nasea, faigelei amoga waini nasea ninia Godema nodone sia:sa. Amo waini nasea, ninia fedege agoane Yesu Gelesuma gilisili Ea maga:me sa:i dawa:sa. Agi ninia fifili nasea, ninia gilisili Yesu Gelesu Ea da:i hodo ninima fifi dawa:le naha.

17 Agi ga:gi da liligi afadafa fawane. Amaiba:le, ninia da hisu hisu bagohame, be agi ga:gi afadafa amoga nabeba:le, da:i hodo afadafa hamosa.

*** 10:10: Idisu 16:41-49 ††† 10:16: Ma:diu 26:26-28; Maga 14:22-24; Luge 22:19-20

18 †††Isala:ili dunu ilia hou dawa:ma. Ili gobe-
 ele salasu liligi nabeba:le, gilisili Godema gobele
 salasu hou oloda da:iya hamosa. 19 Amaiba:le,
 loboga hamoi 'gode' liligi amola ha:i manu liligi
 ilima i, amo da liligi bagade na da sia:sala:?

20 §§§Hame mabu! Be na da amane sia:sa,
 "Adi liligi hame lalegagui dunu ilia oloda da:iya
 gobele sala, amo liligi da Godema mae iawane,
 Fio liligi ilima gobele sala. Amola dilia da Fio
 liligi ilima gilisili hawa: hamomu na higa:i.

21 Dilia da Gode Ea faigelei amola Fio a:silibu ea
 faigelei amo elega gilisili manu da hamedei. Dilia
 gilisili Gode Ea lolo nasu amola wadela:i a:silibu
 ilia lolo nasu manu da hamedei. 22 *Dilia da Gode
 mudama:ne hamomusa: dawa:sala:? Ninia gasa
 da Gode Ea gasa baligi dagoi, ninia dawa:sala:?

23 †Dunu da amane sia:sa, 'Ninia liligi huluane
 hamomu da defea! Sema hame!' Dafawane! Be
 liligi eno da noga:i amola eno da noga:i hame.
 Hou huluane hamomu da defea. Sema hame! Be
 hou mogili da ninia hou hame fidisa. 24 Dunu
 huluane ilia da ilisu hou fidima:ne mae dawa:le,
 eno dunu ilia hou fidimu da defea.

25 Ha:i manu huluane bidi lama:ne diasuga
 bidi lai liligi, amo huluane dilia asigi dawa:su
 ganodini mae adole ba:le, manu da defea. 26 †Bai
 Gode Sia: amane dedei diala, 'Osobo bagadega,
 liligi huluane amo ganodini diala da Gode Ea:.'
 Amaiba:le, mae dawa:le moma!

---

††† 10:18: Gobeles Salasu 7:6,9   §§§ 10:20: Mousesese ea
 Malasu 32:17   * 10:22: Mousesese ea Malasu 32:21   † 10:23: 1
 Golidia 6:12   ‡ 10:26: Gesami Hea:su 24:1

²⁷ Gode Ea hou hame lalegagui dunu da dilima lolo manusa: misa:ne sia:sea, defea, asili, ha:i manu e dilima iabe liligi huluane, dilia asigi dawa:su dawa:beba:le, ema ha:i manu ea hou mae adole ba:ma. ²⁸ Be dunu eno da amane sia:sea, "Amo ha:i manu da loboga hamoi 'gode' liligi ilima i dagoi!" defea, dilima adosu dunu amo ea hou dawa:beba:le amola dilisu asigi dawa:su dawa:beba:le, amo ha:i manu mae moma.

²⁹ Amo da dilia asigi dawa:su ganodini beda:iba:le hame, be eno dunu ea asigi dawa:su dawa:beba:le. Be eno dunu da amane sia:mu, "Abuliba:le eno dunu ea asigi dawa:su da na halegale lalalebe logo hedofama:bela:? ³⁰ Na da ha:i manuba:le Godema nodone sia:ne gadosa. Amaiba:le abuliba:le na amo ha:i manuba:le, eno dunu da nama lasogole sia:sala:?"

³¹ Defea! Dilia adi hou hamosea, ha:i manu o hano manu, hou huluane Gode Ea hahawane dogolegele ba:ma:ne hamoma. ³² Dilia hou hamoiba:le, Yu dunu, Dienadaile dunu amola Gode Ea fa:no bobogesu fi dunu huluane ilia da se hame nabimu da defea. Amaiba:le, agoane esaloma! ³³ Dilia na hou defele hamoma! Na da hou huluane dunu huluane hahawane dogolegele ba:ma:ne hamosa. Na da na hou fidima:ne mae dawa:le, be dunu huluane ilia gaga:su hou ba:ma:ne amola ilia hou fidima:ne, na da hawa: hamosa.

11

¹ *Na da Yesu Gelesu Ea hou defele hamosa,

* **11:1:** 1 Golidia 4:16; Filibai 3:17

amo defele dilia na hou defele hamoma.

Uda da Godema Nodone Sia:ne Gadosea, Dialuma Dedeboomu da Defea

² Dilia eso huluane na hou dawa:le, olelesu liligi na dilima i amo eso huluane hamobeba:le, na dilima nodosa. ³ Be amo liligi dilia dawa:mu na hanai gala. Yesu Gelesu da dunuma dialuma esala. Dunu da idua ema dialuma esala. Amola Gode da Yesu Gelesu Ema dialuma esala. ⁴ Amaiba:le, Godema nodone sia:ne gadosu gilisisu amo ganodini, dunu da ea dialuma dedeboiwane Godema sia:ne gadosa o Gode sia: olelesa, amo dunu da ea Dialuma Ea Dio wadela:sa. ⁵ Amola uda da Godema nodone sia:ne gadosu gilisisu amo ganodini, ea dialuma mae dedeboiwane Godema sia:ne gadosea o Gode sia: olelesea, amo uda da ea dialuma ea dio wadela:sa. Agoane hamoi ganiaba uda da ea dialuma waga:i dagoi da defea ba:la:loba. ⁶ Uda da ea dialuma hame dedebosea, e da ea dialuma hinabo damumu da defea. Uda da ea dialuma hinabo damumu o ea dialuma waga:mu amo da gogosiasu bagade. Amaiba:le, ea dialuma dedebomu da defea. ⁷ †Dunu da Gode Ea hadigi amo fedege agoane da:iya ba:su ganodini agoane olelebeba:le, ea dialuma dedebomu da defea hame. Be uda da dunu ea hadigi olelesa. ⁸ ‡Gode da uda didifi guli, dunu hame hamoi. Be E da dunu degabo hamone, ea didifi guli, fa:no uda hamoi. ⁹ Amola E da uda fidima:ne dunu hame hamoi. Be E da dunu fidima:ne, uda hamoi. ¹⁰ Amaiba:le, a:igele dunu da osobo

† 11:7: Mui 1:26-27 ‡ 11:8: Mui 2:18-23

bagade hou ouligibiba:le, uda da egoa ea sia: nabawane hamosa amo olelema:ne ea dialuma dedebomu da defea. ¹¹ Be uda amola dunu da Yesu Gelesuma madelagiba:le, uda da hisu esalumu hamedei, amola dunu da hisu esalumu hamedei. Ela da gilisili fidisa esalumu da defea. ¹² Gode da liligi huluane hahamosu dunu. E da dunu ea da:i hodo amoga uda musa: hahamoi. Amola wali dunu da uda ea da:i hodo amoga lalelegesa.

¹³ Uda da udigili ea dialuma mae dedeboiwane sia:ne gadosu diasu ganodini Godema sia:ne gadomu da defeala:? Dilia dawa:ma! ¹⁴ Osobo bagade hou ba:ma. Amo da dunu ea dialuma hinabo sedaga hamomu da defea hame, gogosiasu liligi. ¹⁵ Be Gode da uda ea dialuma dedeboma:ne hinabo sedagawane ema i dagoi. Amola ea dialuma hinabo sedade da ema nina: hamosu liligi. ¹⁶ Be eno dunu da amo hou ninia olelebeba:le sia:ga gegemusa: dawa:sea, defea, ninia eno sema hame gala. Ninia amola Gode Ea fa:no bobogesu fi huluane, ninia nodone sia:ne gadosu gilisisu ganodini, amo hou fawane hamosa.

Hina Gode Ea Lolo Nasu

(Ma:diu 26:26-29; Maga 14:22-25; Luge 22:14-20)

¹⁷ Be wali na da dilima gagable sia:mu. Na dilima hame nodosa. Dilia Godema sia:ne gadomusa: gilisisia, noga:le hame gilisibiba:le, amo da dilia hou hame fidisa.

¹⁸ Bisili sia: na da nabi da agoane. Dilia Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu da gilisisia, afafasu

hou hamosa. Na da amo sia: nababeba:le, amo da fonobahadi dafawane dawa:lala. ¹⁹ (Be defea, mogili da noga:le hamosa, mogili da noga:le hame hamosa. Amaiba:le, Gode da noga:i gilisisu hahawane dogolegele ba:ma:ne, afafasu hou ba:mu da fonobahadi defea.) ²⁰ Be dilia huluane gilisisia, dilia da Hina Gode Ea Lolo Nasu manusa: hame gilisisa. ²¹ Dilia ha:i nasea, dunu afae afae da hanaiba:le, eno dunuma mae dawa:le, hedolo uasuli naha. Amaiba:le, mogili da ha:i gala amola mogili da feloasu hamosa. ²² Dilia ha:i moma:ne amola waini hano moma:ne, dilisu diasu da hame ganabela:? Dilia Gode Ea fa:no bobogesu fi ilima higasau hou amola ha:i dunu ilima wadela:le hamomu hanabela:? Na da amo houba:le adi sia:ma:bela:? Na da dilima nodoma:bela:? Hame mabu! Na da dilima hame nodosa!

Hina Gode Ea Lolo Nasu Hou

²³ Be Hina Gode E da nama olelei liligi, na da bu dilima olelei dagoi. Hina Gode Yesu, Yudase da hohonoiba:le, amo gasi ganodini hidadea Yesu da agi lale,

²⁴ Godema nodone sia:ne gadole, agi fifili, amane sia:i, “Amo da na da:i hodo agoane, dili fidima:ne dilima i. Na hou dawa:ma:ne, lale moma!”

²⁵ ŠAmo hou defele, E da waini hano faigelei ganodini sali lale, amane sia:i, “Amo waini hano faigelei ganodini sali da Na maga:me agoane. Amoga da gousa:su gaheabolo hamoi dagoi. Dilia

---

Š 11:25: Gadili Asi 24:6-8; Yelemaia 30:31-34

da hobe a eso huluane amoga amo nasea, Na fofagini dawa:ma!”

²⁶ Bai agoane diala. Dilia da Yesu Ea lolo nasea, agi amola waini hano nasea, dilia Hina Gode Ea bogoi olelesa amogainini E da bu misunu.

²⁷ Amaiba:le, noga:le dawa:ma! Nowa dunu e da mae dawa:iwane giadofale Hina Gode Ea agi o waini hano Yesu Ea Dio wadela:ma:ne nasea, amo dunu da Hina Gode Ea da:i hodo amola Ea maga:me amoma wadela:le hamosa.

²⁸ Amaiba:le, dunu huluane ilisu ilia dogo ganodini hogoi helele, fofada:nanu, agi amola waini hano manu da defea. ²⁹ Be dunu da Hina Gode Ea da:i hodo amo ea bai mae dawa:iwane

agi amola waini hano nasea, e da se imunusa: fofada:su hi gobele hamosa. ³⁰ Amaiba:le, wali dilia gilisisu ganodini, dunu bagohame da gasa hame amola oloi gala. Mogili ilia da bogoi dagoi.

³¹ Be ninia hidadea ninisu dogo ganodini hou fofada:su hamosea, ninia Gode Ea se imunusa: fofada:su hame ba:mu. ³² Be ninia osobo bagade dunu eno amo ili defele Helo masa:ne fofada:su mae ba:ma:ne, Hina Gode da wali ninima fofada:nanu se dabe iaha.

³³ Amaiba:le na fi dunu! Dilia da Hina Gode Ea Lolo manusa: gilisisia, hahawane fi afadafa hamoiba:le, dunu eno dunu eno fidima:ne oue-saloma! ³⁴ Dilia gilisisia Gode Ea ougi fofada:su ba:sa:besa:le, dunu da ha:i galea, hi da hidadea hi diasuga ha:i manu da defea. Be eno Hina Gode Ea Lolo Nasu olelesu liligi, na dilima doaga:sea olelemu.

12

Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da Hawane dogolegele Fidisu Liligi Iaha

¹ Na fi dunu! A:silibu hou huluane dilia noga:le dawa:mu da defea. Dilia meloa dedei amo adole ba:i liligi, amo na dilima bu adole imunu.

² Dilia dawa:! Dilia Gode Ea hou hame lalegagui esoga, Sa:ida:ne da dili hame esala loboga hamoi 'gode' liligi ilima sia:ne gadoma:ne oule ahoasu.

³ Dunu da Gode Ea A:silibu amo Ea hou fa:no bobogesea, e da 'Yesuma gagabusu aligima:ne' sia:mu gogolesa, amo dilia dawa:mu na hanai gala. Amola Gode Ea A:silibu Hadigidafa Gala da ema olelebeba:le fawane, dunu da "Yesu Gelesu da Hina Godedafa!" amo sia:su dawa:.

⁴ *A:silibu fidisu iasu liligi da hisu hisu diala, be A:silibu afadafa fawane da amo fidisu liligi dunuma iaha. ⁵ Gode Ea hawa: hamosu hou da hisu hisu diala, be amo hawa: hamosu da Hina Godema fawane hamonana. ⁶ Hawa: defele hamomusa: dunu hisu hisu da gasa hisu hisu gala. Be amo gasa hou hisu hisu, Gode afadafa fawane da iaha.

⁷ Yesu Ea fa:no bobogesu fi fidimusa:, Gode Ea A:silibu dunu huluane ganodini esala da hisu hisu agoane hamonanebe. ⁸ Gode Ea A:silibu da dunu afae ema bagade dawa:iwane olelesu hou iaha. E da dunu enoma Yesu Ea hou lalegagui fi amo fa:no hawa: hamomusa: moloidafa olelesu amo gasa iaha. ⁹ Gode Ea A:silibu da afadafa amola E da dunu afae ema gasa bagade dafawaneyale dawa:su hou iaha.

---

* 12:4: Louma 12:6-8

Enoma E da oloi uhinisu hou iaha. ¹⁰ Gode Ea A:silibu da dunu afae ema musa: hame ba:i gasa bagade dawa:digima:ne olelesu hou hamomusa:gini gasa defele iaha. Enoma E da Gode Ea sia: olelemusa: gasa defele iaha. Enoma E da dawa:su hou iaha. Amo dunu da eno dunu a:silibu hou hamosea, e da Gode Ea A:silibu amo ea gasaga hamosa o Fio amo ea gasaga hamosa, amo afafane dawa:su hou e da hamosa. Enoma e da sia: hisu hisu amoga Gode Ea sia: olelesa hou gasa defele iaha. Enoma E da amo sia: nababeba:le, sia: afadenesu dawa:su hou gasa amo iaha. ¹¹ Be A:silibudafa afadafa fawane da amo fidisu liligi huluane iaha. E da fidisu iasu liligi hisu hisu amo dunu hisu hisu ilima imunu hanaiba:le agoane ilegesa.

Da:i Hodo Afadafa da Liligi Bagohame Gala

¹² †Da:i hodo da liligi afadafa fawane agoane, be liligi hisu hisu bagohame amo ganodini diala. Liligi da bagohame gala be huluane da da:i hodo afadafa hamosa. Yesu Gelesu da agoaiwane gala. ¹³ Amowane, ninia huluane, Isala:ili dunu, Dienadaile dunu, udigili hawa: hamosu dunu amola halegale lalebe dunu, ninia fedege agoane hanoga fane sanasili, da:i hodo afadafa hamoi dagoi. Amo da:i hodo ganodini, ninia da Gode Ea A:silibu afadafa amoga sali dagoi. Ninia fedege Gode Ea A:silibu hano ida:iwane agoane, mai dagoi.

¹⁴ Dunu ea da:i hodo da liligi afadafa fawane hame be liligi bagohame gilisibiba:le, da:i hodo hamosa. ¹⁵ Be emo da udigili, “Na da lobo

---

† 12:12: Louma 12:4-5

hameba:le, na da da:i hodo ea liligi hame,” amo da sia:beba:le, emo da da:i hodo amoga afafamu da hamedei.

¹⁶ Amola ge da udigili, “Na da si hameba:le, na da da:i hodo liligi hame, “amo ge da sia:beba:le, ge da da:i hodo amoga hame afafasa. ¹⁷ Da:i hodo huluane da si fawane galea, da:i hodo da habodane nabima:bela:? Amola da:i hodo da ge fawane galea, da:i hodo da habodane gaha amola gabusiga: nabima:bela:? ¹⁸ Be wali Gode da Ea hanai defele, da:i hodo liligi huluane hisu hisu hahawane gilisili dialoma:ne ilegele hahamoi.

¹⁹ Da:i hodo da liligi afadafa fawane galea, da:i hodo da hamewane agoai ba:mu.?

²⁰ Be wali da da:i hodo liligi bagohame di-ala, be da:i hodo afadafa fawane hamoi dagoi.

²¹ Amaiba:le, si da lobo amoma, “Di na higa:i! Masa!” amo sia:mu da hamedei. Amola dialuma da emo amoma, “Di na higa:i, masa!” amo sia:mu da hamedei. ²² Be dawa:ma! Ninia gasa hame agoai ba:su da:i hodo liligi fadegasea, ninia defele hame esalumu. ²³ Amola da:i hodo liligi amo da fonobahadi hamedei agoane liligi ninia dawa:sa, amo liligi ninia baligiliwane ouligisa. Amola da:i hodo noga:i hame ba:su liligi ninia da noga:le ouligili, mae ba:ma:ne dedebosa. ²⁴ Be noga:i ba:su liligi ninia hame dedebosa. Gode Hisu da ninia gasa hame da:i hodo liligi fidima:ne, ninia da:i hodo liligi gilisi dagoi. ²⁵ Amaiba:le, da:i hodo liligi hisu hisu da afafasu hame dawa:. Liligi hisu hisu da gilisili hisu hisu enoma asigiliwane esala. ²⁶ Da:i hodo liligi afadafa da se nabasea, da:i hodo liligi

huluane da gilisili se naba. Be da:i hodo liligi afadafa amo da nodone sia:be nabasea, da:i hodo liligi huluanedafa da gilisili hahawane ba:sa.

²⁷ Dilia huluane da da:i hodo liligi afae afae hamoiba:le, Yesu Gelesu Ea da:i hodo amo ganodini esala. ²⁸ ‡Gode da Ea fa:no bobogesu fi amo ganodini dunu huluane afae afae ilia sogebiga asunasi. E da age sogebigaasunasi dunuili ilegei. E da ageyadu sogebiga, balofede (Gode Sia: Alofesu Dunu) dunu ili asunasi. Amola E da amo bagia, musa: hame ba:i gasa bagade dawa:digima:ne olelesu hamosu dunu, oloi uhinisibi dawa: dunu, hahawane eno dunuma fidisu dawa: dunu, sese ouligisu dawa: dunu amola sia: hisu hisu dawa: dunu, amo huluane ilegei dagoi. ²⁹ Yesu Ea fi dunu huluane da asunasi dunula:? Huluane da balofede (Gode Sia: Alofesu Dunu) dunula:? Huluane da olelesu dunula:? Huluane da musa: hame ba:su gasa bagade dawa:digima:ne olelesu hamosu dunula:? Hame mabu! ³⁰ Huluane da oloi uhisu dawa: dunula:? Huluane da sia: hisu hisu amoga sia:su dunula:? Huluane da amo sia: hisu hisu sia: afadanesu dawa: dunula:? Hame mabu! ³¹ Amaiba:le, dilia noga:i A:silibuga iabe liligi hogoi helema. Be wali na da baligili bagade hou ida:iwane dilima olelemu.

13

Asigidafa Hou

¹ Na da osono bagade dunu ilia sia: amola a:igele dunu ilia sia:, amoga sia:musa: dawa:sea, be na da asigidafa hou hame galea, na sia:

---

‡ 12:28: Efesase 4:11

da faigelei o 'belo' ga: agoane udigili hamedei sia: agoane nabimu. ² *Na da Gode Ea sia: gasa bagade olelemusa: dawa:i galea, na da bagade dawa:su hou lai dagoi galea, na da wamolegei liligi huluane dawa:i galea, na dafawaneyale dawa:su hou da goumi bagade fadegale fasimusa: defele galea, na da amo hou huluane dawa:be be asigidafa hou hame galea, na da hamedei dunu agoane ba:sa. ³ Na da eno dunuma na liligi huluane iasea, na da:i hodo enoga lalu didili gala:ma:ne iasea, be asigidafa hou hame galea, amo gasa hou da na hou hame fidisa.

⁴ Dunu da asigidafa hou hamosea agoane hamosa. E da hedolo hame ougisa. E da eno dunuma asigiba:le ili fidisa. E da enoma mudasu hou hamedafa hamosa. Hi hou da ida:idafa e da hame dawa:sa. E da gasa fi hou hame hamosa amola hidale hame sia:sa.

⁵ Dunu da asigidafa hou galea, e da dunu eno se nabima:ne hame hamosa. E da hedolo ougi hou hame hamosa. Dunu eno da wadela:i hou hamosea, e da amo hou hedolo gogolesa.

⁶ Dunu da asigidafa hou galea, e da wadela:i hou hahawane dogolegele hame ba:sa. Be e da dafawane moloidafa hou hahawane dogolegele ba:sa.

⁷ E da da:i dioi ba:sea, hou ida:iwane hamosu hame fisisa. Asigidafa hou amo ganodini da dafawaneyale dawa:su hou, hobea misunu liligi dawa:beba:le dafawane hamoma:beyale

---

* 13:2: Ma:diu 17:20, 21:21; Maga 11:23

dawa:lusu amola gebewane mae fisili esalusu. Amo hou da hame dafamu.

⁸ Asigidafa hou da eso huluane dialalalumu. Dunu eno da balofede (Gode Sia: Alofesu Dunu) hou dawa:. Be amo hou da hobe a hame ba:mu. Dunu eno da sia: hisu hisu dawa:. Be amo hou da hobe a hame ba:mu. Dunu eno da bagade dawa:su hou gala. Be amo hou da hobe a hame ba:mu. ⁹ Be wali Gode da bagade dawa:su hou amola ba:la:lusu sia: olelesu hou amo la:idi fawane ninima i dagoi. Huluane hame! ¹⁰ Be ida:iwanedafa hou da doaga:sea, la:idi fawane dawa:su hou da mugululi, hamedafa ba:mu.

¹¹ Na da musa: mano fonobahadi esaloba, na sia:, na dawa:su amola na asigi dawa:su da mano ea hou agoane dialu. Be wali na da asigilai dagoiba:le, na da musa: manoga hou yolesi dagoi. ¹² Be wali ninia dawa: lai liligi da dunu e da daiya ba:su amo ganodini hi odagi noga:le hame ba:sa. Be Yesu Ea bu misunu eso amoga ninia noga:ledafa odagia ba:mu. Na da wali asigi dawa:suga la:idi fawane dawa:. Be amo esoga, Gode da wali na hou huluanedafa dawa:, amo defele na da liligi huluane noga:le dawa:mu.

¹³ Be wali hou bagadedafa udiana diala. Amo da dafawaneyale dawa:su hou, hobe a misunu hou dafawane esaloma:beyale dawa:lusu hou amola asigidafa hou. Be baligili bagade hou da asigidafa hou.

14

*Gode Ea A:silibu amo Hahawane dogolegele
Fidima:ne Iasu Liligi*

¹ Amaiba:le, dilia asigidafa hou lalegaguma:ne, hogoi helema. Gode Ea A:silibu amo fidima:ne iabe liligi, amo dawa:ma:ne hogoi helema. Be Gode Ea Sia: dawa:iwane olelesu hou, amo baligiliwane hogoi helema. ² Nowa dunu da sia: hisu hisu amoga sia:sea, e da dunuma mae sia:ne Godema fawane sia:sa. Bai e da Gode A:silibu Ea gasaga, wamolegei sia: olelesa. ³ Be dunu da Gode Sia:, amo sia:dafa amoga moloiwane olelesea, e da dunu enoma sia:beba:le, ilima gasa ima:ne fidisu amola dogo denesisu olelesa. ⁴ Nowa da sia: hisu hisu amoga sia:sea, e da hi hou fawane fidisa. Be nowa da Gode Sia: sia:dafa amoga moloiwane olelesea, e da Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu huluane fidisa. ⁵ Defea! Dilia huluane da sia: hisu hisu amoga sia:mu na hanai gala. Be dilia da Gode Sia: sia:dafa amoga olelemu, amo na da baligiliwane hanai gala. Dunu e da Gode Ea Sia: sia:dafa amoga olelesa, amo ea hou da dunu sia: hisu hisu amoga sia:su dunu ea hou baligisa. Be sia: hisu hisu dunu sia:sea, sia: afadnesu dunu Yesu Ea fi dunu huluane fidima:ne, amo esalebaba:le fawane sia:mu da defea.

⁶ Amaiba:le, na da dilima doaga:le, sia: hisu hisu amoga fawane sia:sea, na da dili hame fidimu. Be Gode da na asigi dawa:su fidibiba:le, na da Gode olelei liligi amola Ea dawa:su liligi dilima sia:dafaga olelesea, amo hou da dili noga:le fidimu.

⁷ Dilia gesami liligi dalabede amola ilibu dawa:ma. Ili da hame esala. Dunu ilia da amo noga:le hame dusia, ga: amola da noga:le hame nabimu. ⁸ Dunu da gegemusa:gini dalabede

noga:le hame dusia, dadi gagui dunu ilia da geGESU liligi noga:le hame momagemu. ⁹ Amo defele dilia da sia: hisu hisu amoga olelesea, eno dunu da dilia sia: noga:le hame nabimu. Dilia sia: da fo agoane asili, alalolesimu. ¹⁰ Osobo bagade ganodini da sia: hisu hisu bagohame diala. Amola amo sia: huluane afae afae da bai gala. ¹¹ Be dunu ilia da sia: hisu - dilia sia:dafa amoga hame sia:sea, amo dunu da dilima ga fi defele esalebe ba:mu, amola dilia da ilima ga fi agoane esalebe ba:mu.

¹² Dilia da Gode Ea A:silibu amo Ea hahawane dogolegele fidima:ne iasu liligi lamu hanaiba:le, defea, Yesu Ea fa:no bobogesU fi huluane fidisu liligi, amo baligiliwane hamomusa:, hogoi helema.

¹³ Amaiba:le, nowa da sia: hisu hisu amoga sia:sea, e da Gode da ema amo sia: ea dawa:loma:ne adole iasu hou ima:ne, sia:ne gadomu da defea. ¹⁴ Be na da sia: hisu hisu na hame dawa:be liligi amoga sia:ne gadosea, na da na a:silibuga sia:ne gadosa be na asigi dawa:su amo ganodini amo hou hame dawa:sa. ¹⁵ Amaiba:le, na da adi hamoma:bela:? Defea! Na da na a:silibu amola na asigi dawa:su gilisili, amoga sia:ne gadomu da defea. Na gesami hea:sea, na da na a:silibu amola na asigi dawa:su gilisili, amoga gesami hea:mu da defea. ¹⁶ Be dilia da dilia a:silibu amoga fawane Godema nodone sia:ne gadosea, dunudafa da dilia gilisisu amo ganodini "ama" sia:mu da ema hamedei. E da dilia sia: dawa:mu logo hame ba:mu. ¹⁷ Dilia Godema nodone sia:ne gadosu da noga:i galea,

be eno dunu da nabimu hamedeiba:le, amo nodone sia:ne gadosu da ea hou hame fidisa.

¹⁸ Na da sia: hisu hisu amoga sia:su dawa:. Na sia: hisu hisu hou da dilia hou baligi dagoiba:le, na da Godema nodosa. ¹⁹ Be sia:ne gadosu diasu ganodini, na da sia: biyale gala (fonobahadi) sia:dafa amoga olelesea, amo ea fidisu da sia: osea:idafa sia: hisu hisu amoga olelesu bagadewane baligisa. Amaiba:le na da sia:dafa fonobahadi amoga dilima olelemu hanai gala mabu.

²⁰ Na fi dunu! Dilia asigi dawa:su amo ganodini, mano fonobahadi ilia hou agoane mae hamoma! Dilia wadela:i hou hamomusa:gini mano fonobahadi agoane esalumu da defea. Be dilia asigi dawa:su da asigilamu da defea. ²¹ *Gode Sia: da agoane dedei diala," Hina Gode da amane sia:sa,

'Dunu ilia sia: hisu hisu sia:sa,
amoga Na da Na fi dunuma olelemu!

Ga fi dunu ilia lafidili amoga Na da Na fi
dunu olelemu.

Be ilia da hamedafa nabimu!'

²² Amaiba:le, sia: hisu hisu amoga olelesu hou da Gode Ea hou lalegagui dunu ilima dawa:digima:ne olelesu hame. Amo da Gode Ea hou hame lalegagui dunuma dawa:digima:ne olelesu fawane. Be Gode Ea Sia: sia:dafa amoga olelesu hou amo fidima:ne iasu hou da Gode Ea hou hame lalegagui dunuma dawa:digima:ne olelesu hame, be Gode Ea hou lalegagui dunu ilima dawa:digima:ne olelesu.

---

* 14:21: Aisaia 28:11-12

²³ Amaiba:le, Yesu Ea fa:no bobogesu fi dunu huluane gilisili, huluane sia: hisu hisu amoga sia:sea, dunudafa o hame lalegagui dunu da ganodini golili sa:ili, Yesu Ea fi dunu huluane da doulasi dunu, ilia da sia:mu. ²⁴ Be Yesu Ea fi dunu huluane da Gode Ea Sia: sia:dafa amoga olelesea, dunudafa o hame lalegagui dunu da ganodini golili sa:ili, sia:dafa amoga Gode Ea sia: nabasea, e da wadela:i hou hamoi dagoi e da dawa:mu. E da nababeba:le, Gode Ea sia: da ea dogoga fofada:nanu, dadi agoane gala:mu. ²⁵ E da ea wamolegei asigi dawa:su fofada:nanu, beguduli, Godema sia:ne gadomu. E da amane sia:mu, "Dafawane! Gode da dilia fi amo ganodini esala!"

Yesu Ea Fa:no Bobogesu Fi da Nodone Sia:ne Godomusa: Gilisisia, Asaboi amola Gebewane Hamoma

²⁶ Na fi dunu! Dilia Godema nodone sia:ne gadomusa: gilisisia, dunu afae da gesami hea:sa, eno da sia: olelesa, eno da Gode Ea ema olelei amo olelesa, eno da sia: hisu hisu amoga sia:sa amola eno da amo sia: hisu hisu ea dawa:loma:ne olelesa. Be huluane da Yesu Ea fi dunu ili fidima:ne hamomu da defea. ²⁷ Dunu da sia: hisu hisu amoga sia:musa: dawa:sea, aduna o udiana mae baligili afae hidadea, afae fa:no, agoane sia:mu da defea. Sia: afadenesu dunu da sia: hisu olelesu dunu amo ea sia: dawa:loma:ne hedolo olelema. ²⁸ Be sia: afadenesu dunu hame esalea, sia: hisu hisu dawa:su dunu da ouiya:le, hisu asigi dawa:su ganodini, hi amola Gode ela fawane nabima:ne sia:mu da defea. ²⁹ Gode da balofede (Gode Sia: Alofesu Dunu) dunuma Ea

sia: olelesea, balofede (Gode Sia: Alofesu Dunu) aduna o udiana ilia da amo sia: sia:mu da defea. Eno dunu huluane da amo sia: nabasea, amo sia: da dafawane o dafawane hame noga:le dawa:ma.
³⁰ Be dunu afadafa da gilisisu ganodini fibiba:le, Gode Ea olelei ema doaga:sea, defea, sia: olelesu dunu da sia: yolesimu da defea.

³¹ Dilia huluane - dunu afae amola fa:no eno dunu afae, fi dunu huluane dawa:ma:ne amola fidisu lama:ne, Gode sia: olelemu da defea. ³² Be Gode Ea balofede (Gode Sia: Alofesu Dunu) dunu amo, e da hi gobeles ea a:silibu ouligimu dawa:.
³³ Amo bai bagade da Gode da wili gala:su bagade higasa. E da ninia asabole olofoiwane esalumu hanai gala. Yesu Ea fa:no bobogesu fi huluane ilia hou defele, ³⁴ dilia gilisisu amo ganodini uda ilia da ouiya:le esalumu da defea. Ilia da hame sia:mu. Yu sema defele, uda da ouligisu hou hame hamomu. ³⁵ Ilia da sia: bai dawa:mu hanai galea, ilia fa:no ilia diasuga egoama adole ba:mu da defea. Be uda da sia:ne gadosu diasu ganodini sia:mu da defea hame.

³⁶ Be dilia Golidia dunu! Dilia fawane da Gode Sia: degabo olelebela:? Gode sia: da dilima fawane doaga:bela:? Hame mabu! ³⁷ Nowa dunu da hisu e da Gode Ea sia: adole iasu dunu o e da Gode Ea fidima:ne iasu lai dagoi dawa:sea, na waha sia: dedei da Hina Gode hamoma:ne sia:beba:le dedei, amo e da dawa:mu da defea.
³⁸ Be amo dunu da na sia: nabimu higa:i galea, defea, ea sia: amola mae nabima.

³⁹ Amaiba:le, na fi dunu! Dilia Gode Sia: olelemusa: hanamu da defea. Be dunu ilia da sia: hisu hisu amoga olelemu dawa:sea, ilia

logo mae hedofama. ⁴⁰ Be udigili hame, be dawa:iwane, gebewane amola olofoiwane hawa: hamosu huluane hamoma:mu.

15

Gode da Yesu Gelesu Ea Da:i Hodo Bu Wa:legadolesi

¹ Na fi dunu! Dilia bu dawa:ma:ne, na da wali na musa: olelei liligi, Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala, dilima bu olelemu. Amo dilia nabalua, dilia dogo ganodini esa agoane sali, amola amo sia: da dilia dafawaneyale dawa:su hou ea bai diala.

² Amo sia: da Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala amola na da amo dilima olelei. Dilia amo sia: mae yolesili, lalegagusia, Gode Ea Sia: Ida:iwane Gala da dilia gaga:su liligi ba:mu. Amai hame ganiaba, dilia da udigili lalegagula:loba.

³* Amo olelesu liligi da bai bagadedafa. Amola na da lalegagui dagoiba:le, bu dilima olelei dagoi. Amo Gode Sia: Dedei defele, Yesu Gelesu da ninia wadela:i hou dabe hamoma:ne, bogoi dagoi.

⁴ † Amalalu, eno dunu da Ea da:i hodo uli dogoi ganodini sali. Eso udiana amoga, Gode Sia: Dedei defele, Gode da Ea da:i hodo wa:legadolesi.

⁵ ‡ Amalalu, Bida hidadea, fa:no Yesu Ea asunasi dunu fagoyale gala huluane, ilia da Ea uhi da:i hodo ba:i dagoi. ⁶ Amalalu, Ea fa:no bobogesu dunu idi 500 baligi da gilisili, Yesu Gelesu ba:i dagoi. Amo bagohame da wali esala, be mogili bagahame fawane da bogoi. ⁷ Amalalu, Ya:mese

---

* 15:3: Aisaia 53:5-12 † 15:4: Gesami Hea:su 16:8-10; Ma:diu 12:40; Asunasi Dunu Iliu Hou 2:24-32 ‡ 15:5: Luge 24:34, 24:36; Ma:diu 28:16-17; Maga 16:14; Yone 20:19

da Yesu Ea esalebe da:i hodo ba:i, amola fa:no Yesu da Ea asunasi dunu huluane ilima misi.

⁸ §Fa:nodafa, Yesu Gelesu da na e ba:ma:ne, nama misi. Be na hou da hisu, amo mano da ea lalelegesu eso ilegei mae doaga:le hedolowane lalelegesa agoaiwane ba:sa. ⁹ **Bai na hou da fonobahadi. Asunasi dunu huluane ilia hou da na hou baligisa. Na da Yesu Ea fa:no bobogesu fi ilima se iabeba:le, nama asunasi dunu dio asulimu da defea hame galu. ¹⁰ Be Gode da noga:le fidibiba:le, na hou da afadenene, na hou waha ba:sa agoane dila. Na musa: hou yolesili, na da gasa hawa: hamobeba:le, eno asunasi dunu ilia hawa: hamosu baligi dagoi. Be amo hawa: hamosu na da hame hamoi. Gode Ea hahawane iabe na da:i hodo ganodini hawa: hamobeba:le, amo gasa hawa: hamosu ba:i.

¹¹ Amaiba:le eno sia: hame be amo sia: fawane na amola eno asunasi dunu, ninia olelesa. Amola dilia dafawaneyale dawa:su hou ea bai da goea.

Gode da Ninia Da:i Wa:legadolesimu

¹² Defea! Ninia olelesu da amane. Gode da Yesu Gelesu Ea bogoi da:i hodo wa:legadolesi dagoi. Amaiba:le, dilia mogili abuliba:le bogoi dunu wa:legadolesimu hou da hamedei amo amane sia:sala:? ¹³ Amo sia: da dafawane ganiaba, Gode da Yesu Gelesu hame wa:legadolesi. ¹⁴ Amola Gode da Yesu hame wa:legadolesiaba, ninia da dilima olelemu bai da hame gala:loba amola dilia dafawaneyale dawa:su da bai hame gala:loba. ¹⁵ Eno amai galea, ninia Gode

---

§ 15:8: Asunasi Dunu Iliia Hou 9:3-6   ** 15:9: Asunasi Dunu Iliia Hou 8:3

da Yesu Gelesu bogoi wa:legadolesesi amo olelebeba:le, ninia da ogogosu dunu agoai ba:la:loba. Be bogoi wa:legadolisisu hou da dafawane hame ganiaba, Gode da Yesu Gelesu hame wa:legadolesila:loba. ¹⁶ Amola bogosu dunu da wa:legadomu hamedei ganiaba, Yesu Gelesu da hame wa:legadola:loba. ¹⁷ Amola Gode da Yesu Gelesu hame wa:legadolesesi ganiaba, dilia dafawaneyale dawa:su hou da ogogosu agoai gala:loba. Dilia da hame gaga:la:loba.

¹⁸ Amai ganiaba, Yesu Ea hou lalegagui dunu bogoi da hame gaga:la:loba. ¹⁹ Ninia Yesu Gelesu madelagiba:le, hobe misunu dafawane hamoma:beyale dawa:lusu amo ea bai da osobo bagadega esalusu hou fawane ganiaba, ninima baligiliwane da:i dione asigimu da defea gala:loba. ²⁰ Be sia:dafa da agoane. Gode da Yesu Gelesu golai amo wa:legadolesiba:le, E da eno dunu golaiwane dialebe amo defele wa:legadolesimu. ²¹ Bai dunu afadafa wadela:le hamobeba:le, bogosu da osobo bagadega doaga:i. Amo defele, Dunu afadafa noga:le hamobeba:le, bogoi yolesima:ne wa:legadolesisu hou da misi dagoi. ²² Dunu huluane da ilia musa: eda A:da:me ema madelagiba:le, bogosu dawa:. Amo defele, ilia Yesu Gelesu Ema madelagiba:le, bu esaloma:ne wa:legadolesisu hou dawa:mu. ²³ Be Gode da Ea ilegei defele, dunu huluane afae afae wa:legadolesimu. E da hidadea Yesu Gelesu wa:legadolesili, fa:no Yesu da osobo bagadega bu masea, E da Yesu Ea lalegagui dunu wa:legadolesimu.

²⁴ Amasea, soge wadela:mu eso da doaga:mu. Yesu Gelesu da a:silibu ouligisu dunu amola gasa bagade hou hina, amo huluane hasalasili, E da Gode Ea Hinadafa Hou Ea Adama bu imunu. ²⁵ ††Bai Yesu Gelesu da Hinadafa hou hamonanu, amogainini Gode da Yesu Ea ha lai dunu ilima osa:le heda:ma:ne hasalasimu. ²⁶ Fa:nodafa, eno ha lai huluane fane legei dagoiba:le, E da bogosu hasalasimu. ²⁷ ‡‡Gode Sia: da agoane dedei diala, 'Gode da Yesu Ea emoga osa:le heda:ma:ne, liligi huluane ligisisa.' Be 'liligi huluane' ea bai da eno liligi huluane be Gode hame. Bai Gode Hi da liligi huluane Yesu Gelesu osa:ma:ne ligisisa. ²⁸ Be Yesu Gelesu da liligi huluane amoma Hinawane esalea, Gode da Ea Hinadafa hamoiba:le, Yesu da bu Gode da Hinadafa sia:mu. Amasea, Gode da dafawane liligi huluane amoma Hinadafa esalumu.

²⁹ Be dunu eno ilia bogoi dunu fidima:ne, abu-liba:le ba:bodaise hamosala:? Mogili ilia sia:i de-fele, Gode da bogoi dunu hame wa:legadolesisa ganiaba, ilia fidima:ne ba:bodaise hamomu da hamedei liligi gala:loba. ³⁰ Ninia amola! Wa:legadosu hou da dafawane hame galea, ninia abuliba:le eso huluane bogosa:besa:le dawa:sala:?

Bolo da Se Nabasu be Hahawane Gala

³¹ Na fi dunu! Eso huluane, bogosu da nama gadenene doaga:sa. Ninia da gilisili Hina Gode Yesu Gelesu Ema madelagi dagoi, na da fedege agoane hahawaneba:le dilima hidale agoane

sia:sa ³² §§Na da osobo bagade dunu ilia hou fawane dawa:beba:le, gasonasu nimi bagade ohe fi agoane Efesase moilaiga gegei ganiaba, na da hamedei agoane hamonana:noba. Be bogoi dunu ilima bu wa:legadolesisu da hamedei ganiaba, defea, musa: sia:, “Ninia yawane bogomuba:le, wali eso mae dawa:le ha:i amola adini bagade manu da defea.” amo sia: da defea gala:loba.

³³ Be dunu eno dili giadofale oule masa:besa:le, ilima mae fa:no bobogema! Sia: agoane diala, “Dilia wadela:i dunuma gilisisia, dilia hou da wadela:lesi dagoi ba:mu.”

³⁴ Dilia! Wadela:i hou yolesili, bu hou ida:iwane hamoma:ne sinidigima. Dilia gogosi-
amu da defea. Mogili dilia Gode hamedafa dawa:, na da sia:sa.

Wa:legadolesi Da:i Hodo ea Hou

³⁵ Be dunu afae da amane adole ba:mu, “Gode da habodane bogoi dunu wa:legadolesima:bela:? Iliia wa:legadoi da:i hodo da adi agoane ba:ma:bela:?” ³⁶ Di da gagaoui dunu! Di da ha:i manu hawa: osoboga bugisia, amo da hidadea biolalu, bu sono heda:mu. ³⁷ Be hawa: bugi da oso fawane. Amabela:? Widi o na:si o eno oso. Be sono da heda:sea, e da da:i hodo agoane ba:sa. ³⁸ Gode Hi da Ea hanai defele hawa: amoma hodo iaha. ³⁹ Esalebe fi huluane ilia da hu hisu hisu gala. Dunu fi da hu afae gala. Ohe fi ilia hu da hisu, sio fi da hu eno amola menabo fi da hu eno,.

⁴⁰ Amola mu amo ganodini hodo eno diala. Amola osobo bagade amoga hodo eno gala. Mu amo ganodini hodo ida:iwane ba:su hou da hisu, osobo bagade amo ganodini hodo ida:iwane ba:su hou da hisu. ⁴¹ Eso ea ida:iwane ba:su hou da hisu, oubi ea ida:iwane ba:su hou da hisu, gasumuni ilia ida:iwane ba:su hou da hisu. Amola gasumuni fi amo ganodini gasumuni afae afae ilia ida:iwane ba:su da hisu hisu.

⁴² Gode da bogoi dunu wa:legadolesisia, agoaiwane hou ba:mu. Dunu da bogoi da:i hodo uli dogosea, amo da bogosu liligi agoai ba:sa. Be Gode da amo wa:legadolesisia, amo da eso huluane esalalalumu liligi agoane ba:mu. ⁴³ Dunu da bogoi da:i hodo uli dogone salasea, amo da noga:i hame ba:su gasa hame liligi agoane ba:sa. Be Gode da bogoi ea da:i hodo bu wa:legadolesisia, da:i hodo da bu noga:idafa amola gasa bagade ba:mu.

⁴⁴ Dunu da osobo bagadega osobo bagade dunu ea da:i hodo gala, amalu bogole uli dogone sali dagoi ba:mu. Be Gode da amo da:i hodo wa:legadolesisia, e da a:silibu ea da:i hodo agoane ba:mu. Osobo bagade da:i hodo da galebaba:le, a:silibu da:i hodo amola da gala.

⁴⁵ ***Gode Sia: Dedei Buga sia: defele, "Gode da musa: dunu A:da:me, osobo bagade dunu agoane esaloma:ne hahamoi. Be fa:nodafa misi Dunu da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu iabe A:silibu Dunu." ⁴⁶ A:silibu da:i hodo da hidadea hame maha. Hidadea osobo bagade da:i hodo hamone, fa:no a:silibu hou da doaga:sa.

⁴⁷ Gode da bisi dunu amo A:da:me, osoboga hahamoi. Be e bagia misi A:da:me da Hebene amoga misi dagoi. ⁴⁸ Osobo bagade dunu ilia da dunu osoboga hamoi defele esala. Be Hebene amoma heda:mu dunu da Hebene amoga misi Dunu amo defele esala. ⁴⁹ Ninia waha da dunu osoboga hahamoi amo defele ba:sa. Amo defele, fa:no ninia Dunu amo da muagado misi amo defele ba:mu.

⁵⁰ Na fi dunu! Bai da agoane diala! Hu amola maga:me, amoga hamoi dunu da hame afadenesea, Gode Ea Hinadafa Hou hame ba:mu. Dasamu liligi da Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu hou hame dawa:mu.

⁵¹ †††- ⁵² Be wamolegei dafawane sia: nabima! Ninia da huluanedafa hame bogomu. Be soqe wadela:mu dalabede fulabosu nabasea, ninia sisisigi defele hedolowane afadenei dagoi ba:mu. Dalabade dubi nabasea, Gode da bogoi dunu bu mae bogoma:ne wa:legadolesimu. E da ninia huluane afadenemu. ⁵³ Bogomu liligi afadenene, E da bu eso huluane esalalalumu liligi hahamomu. Bogomu liligi bu afadenene, E da bogomu hamedei liligi bu hahamomu. ⁵⁴ †††Amasea, bogomu liligi afadenene, bu hame bogomu liligi hahamoi dagoi ba:sea, ninia Gode Sia: dedei diala dafawane ba:mu, amane,
 “Bogosu da gugunufinisi dagoi!
 Gode da huluane hasalasi dagoi!”

⁵⁵ ††††Bogosu! Dia hasalasisu da habila:?

---

††† 15:51: 1 Desalounia 4:15-17 ††† 15:54: Aisaia 25:8
 ††† 15:55: Hosia 13:14

Bogosu! Dia ninima se imunuu da hamedei galebe.”

⁵⁶ Wadela:i hou da dialebeba:le, bogosu da ninima se imunusa: gasa gala. Amola ninia sema dedei dawa:beba:le, wadela:i hou da ninima gasa gala. ⁵⁷ Be ninia Hina Gode Yesu Gelesu Ea hou lalegaguiba:le, Gode da ninima hasalasisu hou ia dagoi. Amaiba:le ninia Godema nodone sia:mu da defea. ⁵⁸ Amaiba:le, na dogolegei fi dunu! Dilia gasawane leloma! Dilia Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea hawa: hamonanebeba:le, mae yolesili noga:le hawa: hamoma. Dilia da Hina Gode Ea hawa: hamonanebeba:le, hawa: hamosu huluanedafa da bai gala.

16

Eno Yesu Ea Fa:no Bobogesuu Fi Dunu Ilima Muni Iasu

¹ *Dilia Gode Ea fi dunu Yudia soqe amo ganodini fidima:ne muni gagadomusa:, amo sia: dilia dedei na da waha sia:mu. Na Gala:isia sese dunuma olelei, amo defele dilia hamoma.

² Sada:i eso huluane, dilia muni lai liligi amo ilegei defele mogili la:didili ligisima. Amasea, dilia amo muni gagadosea, na bu masea muni huluane gagadoi dagoi ba:mu. Amasea muni eno hame lamu.

³ Dilia amo muni Yelusaleme moilai bai bagadega gaguli masa:ne, ouligisu dunu ilegema. Amasea, na doaga:sea, Yelusaleme fi dunu da ili hahawane yosia:ma:ne, na da dilima ilegei dunu, ilima meloa dedene imunuu. Amasea, amo dunu

---

* **16:1:** Louma 15:25-26

asunasimu. ⁴ Na amola masusa: dawa:sea, na da ili sigi masunu.

Bolo ea Fa:no Hamomu Ilegei

⁵ † Na da hidadea Ma:sidounia sogega asili, baligili, fa:no dilima doaga:mu. Be hidadea Ma:sidounia ba:mu. ⁶ Na da eso eno dilima gilisili esalumu. Amabela? Anegagi oubi huluane amoga dili sigi esalumu. Amasea, na masunu hanai soge amoga masa:ne, dilia na fidimu da defea. ⁷ Be na da eso afae fawane esalumu higasa. Hina Gode da na logo fodosea, na da eso bagohame dilima sigi esalumu hanai gala mabu.

⁸ ‡ Na da guiguda: Efesase moilai amoga oue-salu, Bedigosidi Lolo Nasu eso doaga:beba:le fawane fisimu. ⁹ Gode da na guiguda: bagadewane hawa: hamomusa:gini, nama logo doasi dagoi. Be ha lai dunu amola logo damusu liligi bagohame diala.

¹⁰ § Dimodi da dilima doaga:sea, dilia amo dunu hahawane yosia:ma. Bai e da na hou defele, Hina Gode Ea hawa: hamonana. ¹¹ Ea hou mae higama. Be e da olofoiwane asili, nama bu hahawane doaga:ma:ne, dilia fidima. E amola na fi dunu eno da nama bu doaga:mu, na da dawa:lala.

¹² Wali, naeya Abolose ea hou na dilima olelemu. E da dilima gousa:musa: masa:ne, na da eso bagohame ema sia:nanu. Be e da

---

† 16:5: Asunasi Dunu Ilia Hou 19:21   ‡ 16:8: Gobeles Salasu 23:15-21; Mousesese ea Malasu 16:9-11; Asunasi Dunu Ilia Hou 19:8-10   § 16:10: 1 Golidia 4:17

wahadafa o fa:no masa:bela:? E da fada:ne hame dawa:. Be e da logo ba:sea dilima masunu.

Sia: Dagsu Sia:

¹³ Defea, dilia mae golale, gasawane, mae beda:iwane, dilia dafawaneyale dawa:su hou amo ganodini moloiwane leloma. ¹⁴ Dilia hawa: hamosu huluane asigiwane hamoma. ¹⁵ **Dilia da Sidefana:se ea sosogo fi dawa:. Ila Aga:ia soge ganodini degabo Yesu Ea hou lalegagui. Ila wali Gode Ea fi dunu bagadewane fidisa.

¹⁶ Na fi dunu! Na dilima ha:giwane sia:sa. Dilia agoai dunu amola ilia fidisu dunu ilia hou ba:sea, ilima fa:no bobogema.

¹⁷ Sidefana:se, Fodiuna:idase amola Aga:igase, ilia da misiba:le na hahawane gala.

¹⁸ Dilia odagi na hame ba:beba:le, na da dilima fofagi galu. Be ilia musa: dilia dogo denesi, amo defele ilia nama misiba:le, na dogo denesi. Agoaiwane dunu ilia hou noga:le ba:ma.

¹⁹ ††Yesu Ea fa:no bobogesu fi A:isia soge ganodini fi dunu da dilima asigi sia: sia:sa. A:gowila, Balisila, amola Yesu Ea fa:no bobogesu fi amo da ela diasuga gilisisa, ilia hahawane dogolegele asigi sia: dilima adosisa. ²⁰ Ninia fi dunu huluane guiguda: esala da dilima asigi sia: olelesa.

Dilia da eno dunu eno dunuma hahawane eya ola agoane nonogoma.

²¹ Na da na loboga amo sia: dedesa. Na, Bolo, da dilima asigi sia: adosisa.

** 16:15: 1 Golidia 1:16 †† 16:19: Asunasi Dunu Ila Hou 18:2

²² Nowa dunu da Hina Godema asigidafa hame dawa:sea, amo dunuma gagabusu aligimu da defea.

Hina Gode Yesu Gelesu da bu misunu.

Ninia Hina Gode! Di misa!

²³ Hina Gode Yesu Ea hahawane dogolegele iabe hou da dilima dialoma:mu.

²⁴ Ninia gilisili Yesu Gelesuma madelagiba:le, na asigidafa sia: dilima adosisa.

Sia: Ama Dagoi

GODE EA SIA: IDA:IWANE GALA
The Holy Bible in the Bedamuni language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tok ples Bedamuni

Copyright © 2000 Tom Hoey

Language: Bedamuni (Beami)

Translation by: Tom Hoey

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2019-12-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 30 Nov 2021

28e512c8-4603-5063-83de-bc2fd6fa3b51